

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
 6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
 Henderson 1-5311 — Henderson 1-5312
 Issued Every Dry Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
 By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
 (Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
 For One Year—(Za eno leto) \$8.50
 For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
 For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
 (Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
 For One Year—(Za eno leto) \$10.00
 For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
 For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

L. Č.:

ŠE: SOVJETSKA NAPAKA

(2)

Neki latinski pregover pravi, da ni ničesar novega pod soncem. Tudi poskus komunizma s sovjetskim upravnim sistemom v Rusiji ni ničesar novega, razen tega, da je bil sproveden v praksi v celotni državi, dočim je v zgodovini ostalo to gibanje v brezpomembnih krajevnih poskusih. Poskus komunizma v Rusiji dejansko ni ruskega izvora. Ustanovitelj izdelanega komunizma Marks in Engels sta bila prepričana, da bo taka socialna revolucija izbruhnila v Nemčiji in na Rusijo še mislila nista. Tudi ideja Sovjetov, (kar bi mi rekli "svetov" ali "sosvetov" ali po ameriško "council") ni ruska iznajdba, še manj pa ruskega izvora ali tradicije. Ze v začetku 19. stoletja je bilo v Angliji močno gibanje pod Robertom Owenom, ki je šlo za tem, da se odpravi angleško parlamentarno vladanje in da naj bi parlamentarno vladno nadomestili "councils" iz različnih "trades-union," ki sličejo ameriškim delavskim unijam, dasi niso isto, ali po slovensko delavskim strokovnim organizacijam. Isto idejo so skušale realizirati politične vstaje v Parizu leta 1848 in 1871.

Večna je borba v življenju ljudi in narodov med dvema interesnima sferama, t. j. sfero interesov posameznika in sfero interesov družbe kot celote. Med tema dvema tečajema se vršijo borbe za nadoblast, odkar pomni naša zgodovina. Bilo bi torej kakor nositi v žlici vodo v morje, če bi ponavljali stare in vsem znane stvari. Osvežimo si le spomin na srednji vek in zgodovino celov, ko si gospodarski človek izven teh družb prisilnega značaja, bodisi kot obrtnik ali trgovec, ni mogel pomagati niti se uveljaviti. Dalje pa je tudi res, da zasledimo v življenju narodov tako filozofijo, ki odgovarja njihovemu značaju. Anglosaksoncu n. pr. je bila osebnost in osebna svoboda vedno vse in nad vse. Nič ni čudnega, in anglosaksoncem značaju je vse, kakor popolnoma odgovarjajoče, če je veliki John Locke, ki je obenem praoče naše ameriške demokracije, zgradil socialno politično filozofijo, po kateri ima država le toliko pravice do posameznika, kolikor je to res nujno potrebno, da lahko gradi posameznik nemoteno naprej svojo osebno življensko srečo.

Ruski človek je bil tlačan, odkar ga pozna zgodovina. Morda je s tega vidika bilo njemu lažje mesto carskega sprejeti sovjetsko tlačanstvo.

Ker je Amerika po svojih začetkih anglosaksonskega izvora, je jasno, da je pečat John Locke-a ostal neizbrisen tudi v Ameriki. Amerika ni ostala brez komunističnih poskusov, da imenujemo samo Owena, celo ne brez anarhističnih, da imenujemo Nemca Mosta, toda kakor hitro se je javljalo marksistično ali temu podobno gibanje tu v Ameriki, ga je ta sprejela kot nekaj tujega, ameriški naruri nekaj nenaravnega in ne odgovarjajočega. Živo nam je v spominu gibanje "Know nothing" pred dobrim stoletjem, ki je bilo naperjeno ne samo proti irskim katoličanom, ampak tudi proti marksističnim tendencam, zanesenim v Ameriko po nemških delavcih. Vse te tendence so skupne kot zadnji sneg v pomladanskem soncu.

Sovjetska zveza se je lotila zgraditve države na družbinem principu t. j. družba vse, posameznik ničesar. Ta družba naj bo država, ki je vsaj v teoriji potrebna, dokler bi ne prišlo človeštvo v splošno brezrazrednost, ali pa zadržana, ki je zopet kontrolirana po državi, ali pa končno komunistična partija, ki je s svojim Politburojem vse. Sovjeti naglašajo, da so za napredek človeštva; da ne ubijajo ne civilizacije, ne kulture, ampak jo hočejo razviti do viška, le s to razliko, da naj služi skupnosti, ne pa posamezniku. Sovjeti naglašajo, da so posvetili kulturnim svrham svojega sovjetskega ljudstva več pozornosti kot katerakoli druga država na svetu.

Sovjeti razglasaajo v svet ogromne številke, ki so bile potrošene za učečo se mladino in zadnje Stalinove nagrade v znanosti in umetnosti znašajo kar 10 milijonov dolarjev. Sovjeti so iznašli celo ruske iznajditelje, ki so bili takorekoč povsod prvi na vseh poljih važnih človeških iznajdb, v stari in novi zgodovini. Sovjeti jamčijo ustavno obstoj gotovih ustanov kot n. pr. družina in njene vezi, in celo

UREDNIKOVA POŠTA

Tone Seliškar se oglašja iz Ljubljane

11. marca 1951.

Dragi rojaki! Če se ne motim, je minilo že dobrih štirinajst dni, odkar se nisem oglašil ne v Prosveti ne v Enakopravnosti. Ta zamuda ne gre na račun lenobe, ampak na račun bolezn. Zdaj gre zato, kdo je bolj trmast, jaz ali bolezen? Meni se vse tako zdi, da bo zmagala vseeno le moja trma. Zdale bo vsak čas spomlad, rožice že cveto, jaz pa da bi v bolnišnici ležal. . . ? Jok, bratec, tako se nisem zmenili! Zato sem sklenil, da jo ucvrem iz bolnišnice, potlej pa kar bo — pa bo! Tako bo ena postelja v bolnišnici spet prosta, jaz pa bom doma čivkal in na nek način sem bom že ozdravil, ni šment, saj kopriva ne pozebe. Letos pa še celo ne, ko ni bilo hudega mraza. Ondam me je obiskal v bolnišnici Lojze Zdravje, ki ga mnogi ameriški rojaki prav dobro poznajo. Marsikaj sva se pomenila, zlasti o rojakih iz Detroita, ker se je Lojze tam najbolj sukal, menda je žemlje prodajal ali nekaj takšnega. Toda ta človek ima prekrasno ime: Zdravje! In kar bolj sem tudi jaz postal zdrav zaradi tega Zdravja. Mar ni naša ljudska oblast zadelala terno, ko je poverila Zdravju, da bolnike prevažna? — Sur!

Konferenca štirih modruje v Parizu. Bo kaj pametnega nastalo iz tega? To je težko povedati. Sovjetska zveza, saj tako izgleda, hoče na vsak način vojno. Zato tako zavlačuje sporna vprašanja, na drugi strani pa na vsa usta kriči o miru, da preslepi ljudske množice po svetu. Trenotno ni nobenega drugega vprašanja kot samo vprašanje Amerike in Sovjetske zveze. Sovjetski zvezi se muči za vojno, dokler še ni Amerika dokončno pripravljena in oborožena, sama rine v klanje narodov po vsem svetu pri tem pa drži glavo pod plaščem in kriči: Primate tatu! Nobeno geslo ni danes več sveto, ne geslo o enakopravnosti narodov, ne o neodvisnosti majhnih držav, ne geslo o pravicah malih narodov do samoodločbe . . . eno samo geslo je skrito danes v grbu Sovjetske zveze, ki se glasi: podjarmiti ves svet in ga ukloniti volji moskovskih samodržcev. Sovjetska zveza je s svojo nečloveško zavojevalno strategijo v zadnjem času doživela same poraze. Pognala je Severo Korejce v boj proti Južno Korejcem, nahujskala je Kitajce v boj proti četam Združenih narodov, prestopano hujska Bolgarijo, Madžarsko, Romunijo, Albanijo, Češko in Poljsko, da napadejo Jugoslavijo, ki se je edina na svetu upala zoperstaviti nasilju iz Moskve. Sovjetska zveza čuti, da razpadajo njihove informirojevske vrste v Italiji, v Franciji, zlasti pa tudi na Češkem in zato bi rada potisnila druge narode v klanje, da se v ozadju med tem časom pripravi za splošen napad na Evropo in še dalje na Ameriko. Tega se vodilni politiki v Wash-

ingtonu tudi zavedajo in dobro vedo, da napad na Jugoslavijo ne pomeni samo napada na Jugoslavijo, temveč pomeni tak napad istočasno tudi napad proti vsemu zapadu. Mi v Jugoslaviji mirno gledamo na vse grozeče pojave okoli nas in gradimo pridno kar naprej, kakor da rastejo na naših mejah samo oljkove vejice miru, čeprav vemo, da so naše meje najžežene od sovjetskih kanonov in pušk. Mirni pa smo zato, ker vemo, da nismo osamljeni, mirni smo zato, ker smo preveč žaljubljeni v svojo domovino, da bi jo kar tako, meni nič tebi nič, prepustili napadalcem, mirni pa smo tudi zato, ker pri nas vsak človek ve, kje je njegovo mesto, kadar je domovina v nevarnosti. Seveda me lahko marsikdo zdaj za te besede prime, češ, poprej pa ste bili največji prijatelji Sovjetske zveze, zakaj pa zdaj tako žolčno govorite o vaših nekdanjih prijateljih . . . ?

Ta stvar je zelo preprosta: iskren prijatelj ne bo nikdar prijatelja izkoristil, ampak mu bo pomagal, kadar je njegov prijatelj v stiski. Če se pa izkaže, da ta prijatelj ni iskren, ampak da se hoče okoristiti na tvoj račun, da te hoče spraviti pod svojo peto, da bi hoče ukazovati in za ušesa vleči—mar boš takšnega prijatelja še cenil in ga ljubil? Ne, razočaran boš in si boš poiskal drugih prijateljev — kajti brez prijateljev pa je celo človeku, kaj šele državi, težko živeti. In tako se je zgodilo med nami in Sovjetsko zvezo brez naše krivde, saj si noben narod bolj ne želi miru kot mi.

Da je to res, pričajo članki raznih časnikov, politikov in znanstvenikov vseh narodnosti in vseh veroizpovedi, ki so obiskali Jugoslavijo. Tako je pred kratkim priobčil ameriški protestantski časopis "Churchman" članek, ki ga je napisala urednica Ruth Johnson in v katerem poziva Američane, naj sodelujejo pri akciji za pomoč Jugoslaviji. Med drugim pravi: "Prepotovala sem Jugoslavijo, se razgovarjala z ljudstvom in lahko trdim, da odlikujejo jugoslovanske narode vsestranske moralne vrednosti, ki so iskrenost, poštenost, tovarništvo, gostoljubnost in miroljubnost. Jugoslovanski narodi so v zadnji vojni ogromno prispevali za boj proti fašizmu, danes pa imajo neprecenljivo vlogo v naporih svobodoljubnega človeštva, da se ohrani mir. Zato je naša moralna dolžnost, da iskreno podpremo in duhovno bogatega življenja!"

Nek rojak iz Pittsburgha me v pismu vprašuje, da se čudi, kako to, da se v Jugoslaviji še nisimo postavili na trdne gospodarske noge, ko je vendar že minulo od konca vojne dobrih pet let in da mu to ne gre v glavo. Tega rojaka bi jaz takole vprašal: če bi bil Pittsburgh

zombardiran, vsi njegovi plavži porušeni, polovico delavcev pobitih in vsi premožavniki v Pennsilvaniji porušeni, železnice razdrte, mostovi v zrak pognani . . . ali bi bil Pittsburgh v petih letih spet tak, kot je bil pred vojno . . . ? Niti Amerika bi tega ne zmogla. Kako moreš potem kaj takšnega nemogočega zahtevati od Jugoslavije, kjer so še pred petimi leti marsikje orali z lesenimi plugi in kjer pred petimi leti še marsikdo nisil vedeli kaj je to sploh elektrika, traktorja pa še na sliki niso takrat nikdar videli! Ob tej priliki sem se spomnil na pesem, ki mi jo je poslal nek rojak kot zgodovinski prispevek za mojo knjigo "Domovina na tujih tleh". To pesem je spisal neki Anton Perušek iz Minesote leta 1899 in v nji popisuje ameriško gospodarsko krizo v letih 1893—1896, kako so jo ameriški Slovenci prenašali. Takole pravi:

Poglejmo hišo rojaka, ko žalostno on tam sedi, žena se mu mlo plača, od lakote že kar medli.

Doma pustili so otroka, in v revščini svoje žene, vsak dan so rane bolj globoke, Amerika je zanj gorje.

Kako bi radi pomagali otrokom svojim v rojstni kraj, dolgove radi poplačali in se vrnili spet nazaj . . .

Mislim, da ta pesem več pove, kot vse razmišljanje, kajti ta pesem pravi, da so bili tudi v Ameriki nekajkrat hudičevi časi in da ni izključeno, da tudi Ameriko še kdaj taki hudičevi časi zajamejo. Vse to pa nam spet pove, da ni nič lažjega kot kritizirati, zlasti če nisi sam prizadet.

Toliko za danes. Ob tej priliki se najlepše zahvaljujem vsem tistim rojakom, ki so mi že poslali prispevke za mojo knjigo o ameriških Slovenceh, druge, ki hranijo kak zgodovinski material, pa prosim, da mi ga pošljete. Prav tako se toplo zahvaljujem vsem tistim rojakom, ki mi v pismih pošiljajo želje za čimprejšnjo ozdravitev. Na oknu čivkajo ščinkavci svojo prvo pomladansko pesem. In take pomladne pozdrave tudi jaz pošiljam vsem rojakom!

O predavanju in ženitovanju

Euclid, Ohio—Predavanje o strašni bolezni raku, katero se je vršilo 7. marca pod pokroviteljstvom krožka št. 3 Progressivnih Slovencev in AJC na Recher Ave., je bilo nekaj izrednega za vse navzoče. Mrs. Ivanka J. Perdani-Cahill je v poljudnih besedah nam prav dobro razložila značaj te strašne bolezni in kako jih pravočasno spoznati. Mrs. Cahill se iskreno zahvaljuje za njeno tako koristno predavanje. Po predavanju se je vršila naša redna seja, ki je trajala pozno v noč. Več o tem pa bo poročala naša stalna poročevalka v glasilu.

Poročala sem že, da bomo imeli v našem Ameriško-jugoslovanskem centru na Recher Ave. ženitovanje na 1. aprila. Naša dekleta pravijo, da bodo dospela točno ob 3.30 uri popoldne, da bodo imela dovolj časa se seznaniti z znanci in prijatelji, ki jih bi radi videli, nakar bodo začela zbirati ženinke, s katerimi se bodo takoj poročila, ko jim bo dal župan dovoljenje. A ta župan je precej navihani in poln muh. On gleda bolj zase kot pa za hčere, kajti tudi on je za devet fantov. Tu bodo seveda posegli vmes tudi mešetarji, pridružil se jim bo pa tudi ljubljanski policaj, da bo šlo vse po paragrafi. Če se hočete naučiti lepega govora, boste imeli tudi dobro priliko. Navzoča bo babca, da bo vse v redu.

Letovičarji se bodo pa kar pri belem dnevu kopali v Ljubljani (bi rekla, kajti voda je voda, pa naj bo kjer je). Nastal bo ožen, katerega bo treba gasiti, zato le pridite nas pogledat. Na-

šči prostori so kot nalašč za tako prireditve. Videli boste tudi lahko naš vrt, ki bo do tedaj že malo ozelenel. Naše kuharice so iz naše Bele Ljubljane in pripravile bodo pojedino za vse posetnike. Točaji in strežajke so tudi že najeti, naši godci z John Grabnerjem na čelu se pa že kar pridno vadijo.

Prijazno vas vse vabimo, da pridete na ta dan k nam v pose- te in s seboj pripeljite vse vaše prijatelje. Zabave bo za vse dovolj, kakor tudi prostora. Na svidenje torej na svatbi v AJC na 1. aprila!

Mary Medvesek.

Poročilo podružnice št. 106 Sansa

Euclid, Ohio—Pri naši podružnici št. 106 Sansa smo prejeli sledeče nadaljne prispevke: Na seji društva št. 158 SNPJ je bilo nabrano: Po \$5: Društvo št. 158 SNPJ in John Ivančič; po \$1: Andrew Ogrin, John Ludvik, Louis Hafner, Frank Matko, Chas. Wick, Spacapanovi v Wickliffe; John Pušner, \$2; John Ušeničnik, \$3 in delnica vredna \$10. Skupaj nabrano \$31.

V imenu podružnice se izreka najlepša hvala vsem darovalcem in članom.

Michael Chok.

Prispevki

Cleveland, Ohio—Pri podružnici št. 48 Sansa je darovala Mrs. A. Oblak \$5 za živilsko akcijo za Jugoslavijo, ter \$5 za Cancer Society v spomin njene- ga pokojnega soproga, ki je preminil 28. februarja.

V imenu ustanov se iskreno zahvaljujemo Mrs. Oblak.

Joseph F. Durn.

Okrog 600 telefonskih central

V Ljubljani se je iz nekdanjega Siemensovega obrata razvilo montažo in proizvodno podjetje "Elektro-signal," ki projektira in montira telefonske centrale in podobne naprave, pa tudi industrijske instalacije. Kolektiv "Elektro-signal" je v tesni povezavi zlasti s tovarno "Iskra." Strokovnjaki tega podjetja, kakor so direktor inženir Fedor Bleiweis, vodja projektivnega biroja inženir Rudi Plazzerino, inženir Odon Vuga in znani vzgojitelj monterjev specialist višji inženirski tehnik Viktor Bežjak, so vzgajali že nekaj desetletij dobrih in sposobnih monterjev.

Dva najboljša, Rudi Erjavec in Jože Kaduns, ki sta prišla neizučena k "Elektro-signalu," sta dobila ob preveđbi delavcev celo naziv specialistov.

Kolektiv je pred kratkim po lastnih načrtih izdelal prototip signalne naprave za hotele, bolnišnice in sanatorije. Nov domač izdelek Elektro-signal je tudi serijski telefonski aparat za eno poštno linijo in šest udeležencev. Največje delo pa je podjetje opravilo s tem, da je po osvoboditvi montiralo okrog 600 telefonskih hišnih central, kar so pred vojno zvečine opravljali inozemski strokovnjaki.

Velikega pomena je predlog člana kolektiva inženirja Odon Vuga za ureditev naše telefonske industrije. Po tem predlogu, ki je že sprejet, bo glavno mesto v industriji telefonskih aparatov spet pripadlo kranjski tovarni "Iskra."

Kolektiv "Iskre" čaka velika naloga, zagotoviti v bližnji bodočnosti izdelavo novih aparatov 220,000 novih telefonskih priključkov. Podjetje Elektro-signal bo gotovo zmoglo vsa ta velika montažna dela, kakor je zdaj v kratkem času uredilo varnostne in alarmne naprave. Toda v bodoče bo podjetju treba nuditi več pomoči pri ureditvi in opremlenju novih delavnic.

(Po "Slovenskem poročevalcu")

Raziskavanja nagrajenih študentov ljubljanske univerze

Za tri naloge, ki so bile pred kratkim nagrajene s Prešernovimi nagradami, smo se posebej pozanimali pri univerzitetnem profesorju dr. Svetozarju Ilesiču. Raziskovalno delo treh mladih študentov prirodoslovno-matematične fakultete, vsebuje namreč mnogo zanimivosti in nasvetov, posebno za razvoj našega kmetijstva. Naloge študentov geografije Vladimirja Klemenčiča, Ivana Gamsa in Vladimirja Kokole so polne dragocenih, s skrbjo zbranih podatkov iz treh različnih predelov Slovenije in sicer Tuhinjske doline, sveta med Uršjo in Pohorjem ter iz Posavja.

"Ti študentje," pravi univerzitetni profesor dr. Ilesič, "so oživeljati statistične podatke, ki so za mnoge ljudi dostikrat mrtve. Pokazali so smisel za raziskovalno delo. In tega imajo redki, četudi drugače odlični študentje. Le zaradi svoje marljivosti in vztrajnosti so lahko prispevali skupnosti tako na široko za- jete geografske študije, ki jih pri nas pravzaprav mirno smatramo za prve poskuse.

"Vse tri naloge so prav dobre, ker je v njih tudi polno napotkov za zboljšanje gospodarstva v obravnavanih predelih. Največ predlogov, zraslih na terenu samem, je dal po mojem mnenju v svoji seminarski nalogi: 'Agrarna geografija Tuhinjske doline' študent V. Klemenčič."

Oglejmo si torej nekaj najvažnejših izsledkov o Tuhinjski dolini, o njenem razvoju in življenju tamkajšnjih prebivalcev. Ta revna dolina med Kamnikom in Motnikom, obdana s hribi in planinami, je v zadnjih desetletjih marsikaj doživela. Še pred dobrimi 50 leti se je samo na Tuhinjski planini paslo okrog 700 ovac in goved, lani pa je bilo prav tam na paši kar sedemkrat manj živine. Na Tuhinjskem so ponehavaljasti pasti pred desetletji. Takrat so si vsaške srenje razdelile še skupne pašnike, ki so jih kmetje v poznejših letih močno zanemarili. Povsod so hiteli izsekavati stare gozdove, ki so bili tudi dolga leta za tem glavni vir zaslužka v dolini.

Stevalo živine na vse bolj zanemarjenih in zaraščenih pašnikih je bilo zato iz leta v leto manjše. Kljub temu so to za razvoj živinoreje še vedno ugodni pogoji, le da to treba čimprej urediti prostrane pašnike. Mednine in drugih planin. V mnogih predelih ne manjka dobre zemlje in bo lahko prav dobro uspevalo tudi sadjarstvo.

Razvoj industrije v Kamniku in okolici se čuti danes po vsej Tuhinjski dolini, prav do Motnika, od koder se ljudje pred vojno nikoli niso vozili na delo v tovarne. Sedaj je samo iz Krajevne ljudskega okraja Motnika zaposlenih v območju Kamnika 21 delavcev ali 13 odstotkov za delo sposobnega prebivalstva. Iz doline, ki je imela pred vojno zaposlenih v industriji le nekaj desetlin domačinov, se sleherni dan vozi proti Kamniku okoli 350 delavcev in delavk.

Čeprav je Tuhinjsko dolino po osvoboditvi zapustilo že okrog 1,000 ljudi, ki so odšli v industrijo, pride v mnogih vaseh na en hektar orne zemlje, še vedno od 190 do 239 prebivalcev. Ti čakajo takorekoč prekrizanih rok na krpi zemlje, ker se ne zavedajo prav večje naloge: pripeljati čimprej to pozabljeno dolino na pot naprednejšega gospodarstva.

(Po "Slovenskem poročevalcu")

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

(Po "Slovenskem poročevalcu")

(Po "Slovenskem poročevalcu")

(Po "Slovenskem poročevalcu")

(Po "Slovenskem poročevalcu")

(Po "Slovenskem poročevalcu")

IVO PIRKOVIČ:

Bilo je pod Gorjanci

TRI ZAROTE

(Nadaljevanje)

Nemara se je v starem brigadirju prav tisti trenutek godilo nekaj čudovitega. Nemara se je prav tisti čas, ko je nerodnež Arh zardel in pogledal v tla ter se je brigadirju tako čudovito mehčal bolno kameniti obraz, budila v karabinjerju Mariu kri starih Mahničev, ki so jim tam nekje, ob Soči, pred desetletjem vzele po sili tudi ime, da bi prej umrli svojemu rodu. Morda je stari brigadir Mario tisti dan prvič čisto jasno spoznal, da te umazane zelene cunje, v katere so ga bili po sili odeli, nikakor niso barva zanj in za njegov primorski rod.

Ko premišljam stvari danes in hočem biti vsem in vsemu pravičen, sem uverjen, da brigadir Mario s svojim nepokornim ljudstvom v svoji zavesti ni nikoli prenehal biti Slovenec. Toda človek si ne utegne kar venomer ponavljati: "Slovenec sem" ter se navduševati tjavendan in se zgodi, da človek na svojem trdnem potu na pol zadremlje, pa ne ve, kako, že itak odtrgan od živih korenin svojega naroda, polagoma tone, kakor jih je desetisoče in stotisoče utonilo v veliki luki ob našem morju. Ne čuti, kako zvižčno ga zastropelja na sto premetenih načinov, kako zavratno ga vleče v svoje žrelo nikdar sita tujina.

Ne, prepričan sem, da tudi oni, v veliki luki ob našem morju, niso utonili, kakor utone za vedno človek v vrtincu reke. Pod tanko skorjo tuje govornice in vnanjih navad, ki so si jih navzeli od tujega ljudstva, dremlje njihova kri, ki res ni voda. V človeku spi vsa davna preteklost njegovega rodu in tega ni mogoče ubiti, kakor ne moreš nikoli več uničiti sproženega prirodnega gibanja, ki v nenehnem procesu sprevačanja vzrokov v učinke in teh v nove vzroke vtisnejo vesoljstvo svojo sled za vselej.

Tuj učenjak mi je pozneje razodel skrivnost: slovanska ljudstva na robu svojega sveta tonejo v tujih mestih samo nekaj vekov; potem pride čas, ko to odmiranje preneha in se začno množice, ki so se pogrezle v tuje sanje, prebujati spet k svoji pravi zavesti. Tako je bilo v češki Pragi; tega se je nemški samodržec bal že v Berlinu; tako bo tudi s Trstom—je prerokoval tuji učenjak.

Italijani so se zmotili, ko so brigadirja Maria oblekli v sivo-zelene cunje karabinjerja in ga poslali za birača med njegovo lastno uporno ljudstvo. Brigadir Mario namreč ni bil ukročen slon, ki ga pošljejo v gozdove loviti divje brate. Italijani pa so menili, da je brigadir Mario tak slon. V usodnem trenutku jih je izdal, ker ni mogel drugače. Njega nisimo v greh zapeljali, kakor smo pozneje zapletli v zaroto nekatere prave Italijane. Z brigadirjem Mariem celo nismo nikoli spregovorili besede, ki je ne bi terjala njegova služba; ni bil nikoli organiziran. Zarotnik na svojo pest je postal iz lastne notranje rodoljubne potrebe.

Pozneje mi je karabinjer Pietro Leschiuta pripovedoval, da je bil brigadir Mario že davno prej obtožen s skritimi grehi zoper čast in varnost rimskega cesarstva. Pietru Leschiuti, ki me je tisto jesen in zimo v Kandiji čisto stražil, takrat se nisem zadal in zato tudi njegovim besedam ne dajal mnogo vere; pozneje pa sem se prepričal, da je bil ta človek, ki je prišel k nam iz tržaskih proletarskih množic,

v svojem srcu iskren revolucionar. Zato naj zapišem tudi njegov pričevanje o našem skritego zavezniku, brigadirju Mariu, kar nam bo s svoje strani pomagalo razumovati čudno in zapleteno zgodbo partizana Urane, z lažnim imenom Vinka Arha.

Nekega jesenskega dne se je prileten človek, ki so mu črna očala nakrivala ugasle oči, v veliki hiši na Trgu sv. Katarine, pred kužnim znamenjem, pripal s palico do karabinjerjev in jim naznanil, da se je priklatil v mesto prolečen partizan, ki da po trgovinah nakupuje stvari za upornike v gozdovih. Slepi starec je karabinjerja bodril, naj se naglo poda na lov in tolovaja ujame, preden mu uteče iz mesta.

Brigadir Mario—ovaduh je naletel namreč prav nanj—je človeka, ki je bil iz šmarjeških ali morda škocijskih krajev, odgnal z izgovorom, da ni častnika, ki bi lahko poslal patroljo. Nespametni starec pa se je s svojo umazano stvarjo kmalu zopet vrnil in zopet se ga je brigadir Mario otepel. Ko pa se je trdovratni ovaduh prikazal še tretjič, ga je razjarjeni brigadir Mario zgrabil in pahnil v ječo, od koder ga je pozneje, poslal v pregnanstvo v Italijo. Saj ni takrat nihče nikogar vpraševal, kako je prišel za zapahe, niti imel kdo onih, ki so jih prav tiste mesece lovili po mestu in deželi v množicah, priložnosti svojega stvar komu pojasniti ali svojo krivico potožiti.

Brigadir Mario je postal naš skriven zaveznik iz čiste človeške dobrote in rodoljubne zavesti. Vedel sem, da bo Arhovo pravdo pred Italijani utajil in da se Arhu, ki mu okupator nikoli ni izvedel pravega imena niti grehov, zato ni treba od te strani ničesar več bati.

Tako se je zgodilo, da je brigadir Mario za rešitev partizana Jožeta Urane na svojo pest skoval skrivno zaroto, ne sluteč, da bo z njo križal pota neki drugi zaroti, ki se je v isti stvari izlegla v belem poveljstvu v Stopičah pod Gorjanci. Italijani niso nikoli zvedeli za stopiške naklepe in tudi belogardisti niso nikdar odkrili Marijeve zarote, oboji pa nikoli zaslutili, katere teme, sile so se vtaknile vmes, da so šle stvari povsem drugačno pot.

Spričo zamotanih okoliščin, ki so se tako čudno in kakor v pravi povesti kopičile in motale okoli našega tovariša z lažnim imenom, je bilo treba pohiteti. Predstojniku hiše sem dejal: "Glejte Vinka Arha, po nepotrebnem nam jemlje prostor. Njegova noga res še nekaj časa ne bo dobra, toda zdravnik ne potrebuje več. Počiva lahko kjer koli. Pustite ga, naj gre k svojemu kmetu, kjer služi!"

Pater prior Trampuš je misel pohlepno pograbil. Na to, da bi se neprijetnega zajedalca lahko iznebil na tak način, ni pomislil. Na drugi strani pa sem vedel, da se bo kujon na tihem razveselil priložnosti, da bo v naših očeh storil dobro delo, čeprav poceni in po njegovem prepričanju v neki povsem nedolžni stvari.

Nisem se zmotil. Redovni predstojnik je nemudoma teklen na poveljstvo in že je karabinjer prinesel papir, na katerem je bilo zapisano, da je Vincenc Arh, doma iz Velikega Podloga na Krškem polju, ranjen po nesreči pri št. Joštu in sedaj v preiskavi, svoboden in da sme

zapustiti mesto na katerem koli zastraženem bloku.

V mesto je odhitel kurir. Naglo smo potrebovali srajco, nogavice in čevlji za dolginovo zdravo nogo, ogromen čevlji, menda 44 številke. Presneti čevlji bi nam kmalu vse pokvarili. Vsa organizacija ga je iskala in je partizan Urana moral svoj legalizirani pobeg zavoljo nje preložiti za en dan. Bilo je nevarno, da naše nakane ne odkrijejo prehitro beli ogledniki. Berge pa je žrtvoval pater prior. To je bilo ceneje, kakor pa, če bi imel človeka z dobrim tekom in praznim žepom še dalje na vratu.

Redovni predstojnik, ki ni slutil, kakšen greh podpira, je Urani napisal na pot še prijazen "salvum conductum," da se bolj za gotovo ne bi več vrnil. In je bilo na tistem papirju uradno in pod pečatom svetega Janeza od Boga potrjeno, da se je Vinko Arh zdravil v kandijski bolnišnici usmiljenih bratov in da odhaja sedaj na Verdun številka 12.

Zasmejal sem se, videč v duhu rejenega priorja, kako zvito mežika: mar nisem kujon. Toda saj je bilo res čisto vseeno, ali bi v bajko o Vinku Arhu zapisal št. Jošt ali Verdun ali magari Sidrotnikove Prisoje. Zunanjo so bili

gospodarji drugi, ki pred takimi mestnimi papirji niso imeli nobenega pravega spoštovanja. Tam zunaj pa bo itak tudi konec bajke o Vinku Arhu, zakaj v gozdovih bo Jože Urana dobil svoje tretje ime.

Nekega dne, ko je šla zima že v pomlad, pa sta bila nebo in svet še vsa pusta in dolgočasna—po pratiki je bil namreč 8. marec (1943)—so se meščani radovedno ozirali za čudnim mladim popotnikom visoke rasti, ki se je po eni noči poganjal v dolgih skokih čez polja, veslajoč z berglami nekam in Podgorje. Iz mesta ga je pospremlilo mlado dekle, kakor da mu hoče biti v pomoč, če bi omagoval ali da ga vodi po neznanu poti. V žabji vasi, kjer je bilo takrat poveljstvo bele vojske, sta človek z

berglami in spremljevalka silila nekam na desno, po ovinku; zunaj pa je čudni popotnik z berglami zavijal spet na levo, da ne bi prišel preblizu Stopičem in št. Joštu, krajema nesrečnega imena in neprijaznega spomina. S seboj je kruljavi popotnik nosil svojo skrivnost in sto poždrazov svobodnim gorjanskim gozdovom.

(Dalje priložnjič)

DELO DOBIJO MOŠKI

VOZNIK — PRODAJALEC

Izvrstna prilika za moškega starega 25 let ali več.

Na zapadni strani.

Stalna plača in provizija.

Pokličite

MR. TOOL

AT 1-4411

ZEMLIŠČA NAPRODAJ

NAPRODAJ JE FARMA.

obsegajoča 32 akrov; bungalow hiša s 4 sobami in kopalnico; hlev in garaža. — Vpraša se pri MARTIN PLESEC Rt. 2, Jefferson, Ohio

Prodajam svojo mesnico

Prodajam za ceno moje nove opreme, in sicer radi družinskih razmer.

MR. R. VAJDIC.

14724 Lake Shore Blvd.

EMPIRE COAL — 8202 Broadway

OLGA POCOHONTAS
IMAMO VSAKOVRSNI PREMGO NAJBOLJŠE VRSTE
VES PREMGO DOBRO ODBRAN
VUlcian 3-3416 Anna Fortuna, lastnica

Mary A. Svetek

POGREBNI ZAVOD
LICENCIRANA POGREBNICA
478 E. 152 St. — KE 1-3177

POGREBI PO ZMERNIH CENAH.
LEPI, DOSTOJANSTVENI

Ambularna posluga podnevi in ponoči.
Vršimo vse notarske posle.
Pogreb oskrbimo kjerkoli in po vsaki ceni.

DELAVCI, POZOR!

MR. JOHN TRAMSEK, poslovodja
DOBRO ZNANE TVRDKJE

COLUMBIAN VISE & MFG. CO.

želi dobiti pridne slovenske delavce za tovarno, ki izdeluje vsake vrste mašinerijo.

Začetna plača za težake je \$1.38 na uro, potem vsak mesec zvišanje od pet centov na uro. Delavci od 25 do 50 let starosti dobrodošli.

Prosimo vprašajte za poslovodjo Mr. John Tramsak

COLUMBIAN VISE & MFG. CO.

9021 Bessemer Ave.

SLOVENSKA ZADRUŽNA ZVEZA

Glavna trgovina:

667 East 152 St.

Podružnici:

16201 Waterloo Rd. 712 East 200 St.

VELIKANOČ

Klic pomladi—se bliža. Ali ste se namenili za praznike vsakovrstne jestvine si nabaviti v eni naših trgovin? Sklep vaš naj bo—prav zagotovo se vidimo.

Zelodec, domače klobase, šunke ter drugo sveže in suho meso ter dobre grocerije, imamo veliko zalogo. V glavni trgovini smo sedaj uposlili izvečbanega in izkušnega mesarja Mr. Joe Janzavica. Njegova sposobnost vam garantira prvovrstno posluho. Slovenska zadruga zveza je ustanovljena po delavcih in za delavce. Podpirajte svojo ustanovo! Mi dovažamo na dom.

Pazite na naš poznejši oglas v tem listu na velike razprodaje ob priliki 38-letnega trgovanja.

VAŠI ČEVLJI

BODO ZGLEDALE KOT NOVI, ako jih oddaste v popravilo zanesljivemu čevljarju, ki vedno izvrši prvovrstno delo.

Frank Marzlikar
16131 ST. CLAIR AVE.

ALI KASLJATE?

Pri nas imamo izborna zdravila, da vam ustavi kašelj in prehlad.

MANDEL DRUG CO.
Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.
15702 Waterloo Rd. — IV 1-9611

Chicago, Ill.

WANTED TO RENT

EMERGENCY — Must Move —

House started to fall. Responsible couple, 3 children, desperately need house with acreage. Suburbs. Moderate rental. Melrose Park 1520 J

RESPONSIBLE Employed Veteran,

3 children, desperately need 3 1/2-4 room unfurnished apartment. Moderate rental to \$90 month. Good location South. ESsex 5-7026

RESPONSIBLE Employed Vet,

wife, child, desperately need 3-4 room unfurnished apartment. Prefer Northwest. AVenue 3-8458

2 ADULTS. School teacher and daughter,

2 children, 6 and 4, need 6-7 room unfurnished apartment. Prefer N. side. Also prefer 1st or 2nd floor. Guarantee excellent care. Call Fincher, HARRISON 7-8138 or ESsex 5-1790 after 5 p. m.

HELP WANTED—Domestic

COMPETENT Woman, 25-40. General housework.

Care of 8 month baby. Lovely new home. Pleasant surroundings. All electrical appliances. Good salary. RANDolph 6-6125

COMPETENT WOMEN — General housework,

cooking. Brand new house. Last word in electrical appliances. Assist with care of 2 children. AMBassador 2-4914

FEMALE HELP WANTED

I. B. M. Billing-Typist

Calculating Operators
General Office
5 Days — 37 1/2 Hour Week
Good Starting Salary
Chance for Advancement
Permanent — Air conditioned office — Good location
Congenial surroundings
Paid vacation and holidays
Many employee benefits
Contact MR. PABELICK or MR. LONGHIBLER
AIR REDUCTION
3100 S. HOMAN AVE.
Blshop 7-6100

WE NEED TYPISTS

and
GENERAL OFFICE WORK
PLEASANT WORKING CONDITIONS
GOOD SALARY
PERMANENT

MOTHER HUBBARD FOOD CO.

4139 W. GRAND AVE.
PERMANENT OPENINGS FOR

2 Stenographers

1 for PURCHASING DEPARTMENT
OTHER TO ASSIST SALES MANAGER
PLEASANT WORKING CONDITIONS
PHONE
HAYmarket 1-6355

GOOD OPPORTUNITY to buy School Supply Store.

Also carries a good supply of varieties. Offers cleaning service. Established 15 years. Present owner 2 years. Living quarters in rear. Best offer. RODney 3-9830 after 5 p. m.

GOOD opportunity to buy Knit, Crochet and Infant Shop.

Excellent business for one skilled with needle. Nice 4 room heated apartment. Halsted near 63rd, WEntworth 6-2777

GOOD OPPORTUNITY to buy Dry Cleaning and Tailoring Shop.

Established 26 years. Nice apartment in rear. Come to 5329 W. North Ave. Best offer. MERRimac 7-9144

GOOD CHANCE to buy Meat Market.

Good shopping center. 25 years established business at 4457 W. Belmont. Complete equipment. Best offer. Selling due to illness. AVenue 3-4450

HELP WANTED—MALE

WE NEED MAINTENANCE MEN

and
JANITORS
IN
FOOD PROCESSING PLANT
Excellent Working Conditions
Company Hospitalization
Overtime — Steady Work

MOTHER HUBBARD FOOD CO.

4139 WEST GRAND AVE.

FOR — CHICAGO

and all sections of the Midwest
OUR ADVERTISING REPRESENTATIVES are the
Chicago Advertising Co.
139 N. CLARK ST.
CHICAGO, ILL.
DEarborn 2-3179

WANTED TO RENT

YOUNG Responsible Couple, child,

need 3 to 4 room unfurnished apartment. N or NW. Moderate rental. LAkeview 5-8722, Apartment 312

RESPONSIBLE Business Mother,

15 year old son, desperately need 2 1/2-4 room unfurnished apartment. Moderate rental. N or NW. IRVing 8-8108

RESPONSIBLE Business Man, 18 years same firm, wife, no children or pets.

Urgently need 4-5 room unfurnished apartment. Prefer NW. Own refrigerator and stove. Moderate rental. GLadstone 3-3322

RESPONSIBLE Employed Vet,

family, 2 nice children, desperately need 4-5 room unfurnished apartment. No pets. Good location South. Moderate rental. Midway 3-0271

ATTENTION! — Property Owners.

Owner taking present home. Reliable Danish family (3 adults) desperately need 4-5 room unfurnished apartment in Berwyn or Cicero. Moderate rental. STAnley 8-8323 anytime

SOLD MY HOME — Responsible lady needs modern 3-4 room unfurnished apartment.

Good location. Northwest. Moderate rental. 22 years present address. Call Mrs. Patterson. BERkshire 7-8500

LANDLORDS — Attention! Please help responsible family, 5 wonderful children, desperately need 4-6 room unfurnished apartment.

N or NW. Will decorate. \$40-\$60. SPring 7-0968

RESPONSIBLE Couple, little child,

desperately need 3-4 room apartment. Northwest. Not too far west. Must have by April 20. COLUMbus 1-4917

BUSINESS OPPORTUNITY

GOOD CHANCE to buy School Supply Store.

Also carries a good supply of varieties. Offers cleaning service. Established 15 years. Present owner 2 years. Living quarters in rear. Best offer. RODney 3-9830 after 5 p. m.

GOOD opportunity to buy Knit, Crochet and Infant Shop.

Excellent business for one skilled with needle. Nice 4 room heated apartment. Halsted near 63rd, WEntworth 6-2777

GOOD OPPORTUNITY to buy Dry Cleaning and Tailoring Shop.

Established 26 years. Nice apartment in rear. Come to 5329 W. North Ave. Best offer. MERRimac 7-9144

GOOD CHANCE to buy Meat Market.

Good shopping center. 25 years established business at 4457 W. Belmont. Complete equipment. Best offer. Selling due to illness. AVenue 3-4450

HELP WANTED—MALE

WE NEED MAINTENANCE MEN

and
JANITORS
IN
FOOD PROCESSING PLANT
Excellent Working Conditions
Company Hospitalization
Overtime — Steady Work

MOTHER HUBBARD FOOD CO.

4139 WEST GRAND AVE.

MIMI MALENSEK
KOVINARJI
ROMAN

(Nadaljevanje)

"Tako mi je le res sledil!" je pomislil Miha in vroče mu je postalo. Spreletela ga je misel na puško, ki je bila še vedno tako slabo skrita na podstrešju. Z utripajočim srcem je čakal, da se bo gestapovec približal hiši. Približal se je res, toda ni se zmenil za bajto in tudi za Miho ne, ki je stal pred hišo in se po sili ukvarjal z zajcem, ki je prosto tekal med gredicami. Gestapovec je šel dalje, potezal lenega psa za seboj, počasi odvrgele cigaretni ogorek in izginil za prvimi ovinkom. Miha se je ujezil sam nase. Čemu neki se je razburjal in se celo bal? Zakaj naj bi gestapovec zasledoval prav njega? Kdo pa je on? Delavec, kakršen je Miha, je na Jesenicah mnogo in če bodo hoteli gestapovci zasledovati vsakega posebej, bodo imeli prebito dosti opraviti! Jezen sam nase, je stopil v hišo.

V kuhinji je sedel oče pri mizi in gledal skozi okno. Tudi on je bil videti zaskrbljen. Obrnil se je k Mihi.

"Kam pa je šel tisti gestapovec?"

Miha se je začudil. Torej se ga je ustrašil tudi oče? Zakaj neki?

"Šel je. Sprehaja se pač, kar tako," je odgovoril in se po sili zasmeljal.

Stari je negotovo pokimal. Oglasila se je Meta:

"Ogleduje."

"Kaj naj ogleduje?" je malone zarezal Miha.

Nato si je nalil tople vode in jo zanesel pred hišo. Tam je stala stara klop, ki je bila nekoč zeleno pobarvana, zdaj pa je barva popustila. Tu se je Miha vedno umival, samo v najhujšem mrazu je ostajal v kuhinji. Umil se je in oprhal z mrzlo vodo. Pri tem je ves čas moral misliti na gestapovca, ki res nima vzroka, da bi se kar tako sprehajal po delavskem naselju. V mestu, tam ob kolodvoru, v drevoredu, je vendar bolj prijetno. Morda res kaj voha, kakor je rekla Meta. Toda, kaj naj bi vedela Meta, saj je še premlada! Skočil je po stopnicah in odločil zamazano delavsko obleko. Potem je prišel h kosilu.

Oče, Meta in Peter so sedeli pri mizi in južinali. Franceta ni bilo, prihajal je šele ob štiri. Mati je sedela na kuhinjskem stolčku ob štedilniku in zajemala iz krožnika, ki je stal na robu štedilnika. Miha je v vsem življenju nikoli ni videl, da bi sedela z družino pri mizi. Večkrat je pogledala od štedilnika, če so že pojedli. Ko je opazila, da je Petrov krožnik prazen, je vprašala z istim mirnim, enoličnim glasom, kot je to delala vedno:

"Peter, ali bi še juhe?"

"Ne. Dovolj je bilo te redke vode," je godrnjaje odgovoril Peter.

Oče ga je hudo pogledal. "Še take ne bo več, boš videl. Pod Nemcem se ne bomo redili."

Peter je umolknil. Godrnjal je iz navade, ne da bi mislil, da s tem žali mater.

Mati se ni zmenila za njegove besede. Postavila je na mizo skledo praženega krompirja in solate. Počasi je zajel oče, za njim Miha, potem Peter. Meti ni dišalo. Vstala je od mize. Ni so še pojedli, pa je že zaropotala posoda. Meta je začela pomivati.

Peter se je dvignil prvi in odšel iz hiše. Oče je obsedel. Mati je pristopila k mizi in z

moltro cunjjo brisala kaplje juhe in drobtine. Miha je topo gledal skozi okno. Videl je Petra, ki je zunaj zajahal kolo in se nekam odpeljal. Podzavestno je prisluškoval pogovoru očeta z materjo. Mati je govorila glasno in razvneto, oče ji je prikimal in le včasih rekel kakšno.

"Pa Mušičeve so odpeljali. Tista bajta tam na oglu, saj veš. Ne, ni bila njihova. Stanovali so v nji, zgoraj so stanovali. Bajto je pa sezidal Korenčan, tisti Doljenec, veš, žena pa je bila Štajerka. Da, zgoraj so stanovali. Potem so njega zaprli."

"Mušiča da," jo je prekinil mož. "Saj ga poznam, v topilnici je dejal."

"Tisti, tisti. Zaprli so ga. Ona ni nič več slišala o njem. Nekega dne se je pa ustavil avto pred hišo. Gestapovci so stopili v vežo in naravnost h Korenčanu..."

"H Korenčanu?", se je začudil on.

"Tja. Ona se jih je tako ustrašila, da se je vsa tresla. Pa so le po Mušičevi vprašali. Pokazala jim je in takoj so šli po stopnicah. Korenčanova stoji spodaj in posluša, pa pride k njej neki Nемеc in jo nahruli."

"Kaj pa prisluškuješ?" — ji pravi. "Boš že sama tudi prišla na vrsto, le malo počakaj!"

Korenčanka se je umaknila v kuhinjo in čakala, kaj bo. Potem je skozi okno videla, kako so odpeljali Mušičevo. Kovčeg je nesla v roki, čez ramo je pa imela obešeno odejo. Napravila se je pa tako, kot za najhujšo zimo. V avto so je porinili in Mušičeva je pogledala po hiši. Jokala pa menda ni, samo tako žalostno je pogledala. Tako je bilo, da."

"Pa so jo izselili."

"Da", je pokimala mati, vzela krožnik v roke in ga skrbno brisala. "Pa to še ni vse! Drago je izginil, Mušičev Drago."

Miha je pozorno pogledal mater in na mesto vprašal: "Izginil?"

"Kdo pa ve?" je menila mati in ropotaje s posodo nadaljevala: "Takrat, ko so prišli po

mater, je delal v tovarni. Ravno ob dveh popoldne so prišli, ko bi bil imel priti domov. On se je pa nekje zamudil in tako ni kar koj prišel. Ko pa je videl pred hišo avto in gestapovce, se je tamle na oglu obrnil in odšel. Cisto počasi se je obrnil, so pravili in nihče ne ve, kam je šel. Najbrže ga ne bo nazaj.

"Kam pa bi šel?" je vprašal stari.

"I, kaj veš. Pomagal si bo, kakor bo vedel in znal." Odprla je kuhinjsko omaro in jela zlagati okrušene krožnike in skodelice.

"Čudno, da so Mušiča izselili," je rekel Lavtičar. "Saj so vendar največ posegli po takih, ki so kaj imeli, pri Mušiču pa ne bodo dobili toliko, da bi se jim trud splačal."

Miha se je obrnil od okna. V očetovem glasu je trepetala neka negotovost, prav kot bi se bal. Morda se je doslej tolažil s tem, da bodo Nemci posegli po premožnejših, kjer bodo dobili kaj plena. Očividno ga skrbi. Ni brez nič, kar je rekel mojster Meglič. Brenčič... Toda, kdo kaj ve o Brenčiču? Saj dela kot je delal prej in nobene več ne reče. Ampak, ali ni tudi

v mirnih časih delal in nosil vse, kar je zvedel, tovarniškemu vodstvu na ušesa? Zdaj so pa tu Nemci in tak menda le ni, da bi svojega človeka, delavca, izročil Nemcem v kremplje! Saj vendar vidi, kaj se zgodi s tistim, po katerem gestapo iztegne roke! In Brenčič, pa naj bo še tak stremuh, vendar ne bo nikomur privoščil, da bi ga preganili na tuje!

Vse, o čemer je Miha razmišljal zadnje čase, je bilo novo in tuje, tako tuje, kot nemški napis na tovarniških zidovih ali kot pojava gestapovca s psom na vrvi, v škornjih in gumijastem plašču. Pred mesecem dni bi se mu vse to zdelo še v sanjah nemogoče. Takrat je bil še svoboden človek in nikoli se ni brugal zato, kdo ga gleda na cesti in kako ga gleda in kdo hodi mimo domače bajte. Seveda bil je delavec, odvisen od dela in zaslužka, toda s tem se je že davno sprijaznil. Tovarniška uprava je imela svoje muhe. Včasih jim je bilo treba ustreči. Če ni kazalo drugače, jim je moral kljubovati, kate-rikrat glasno, drugič molče in skrivaj. Vsega tega se je privadil v desetih letih in priučil

od starih delavcev. Toda cesta in domača bajta, kaj je to brigalo tovarno? Kakor hitro je Miha stopil na cesto, se je čutil svobodnega človeka in vedel, da nikomur več ni dolžan pokorščine in odgovora za svoja pota in dejanja. Mati, oče, da, to je bilo nekaj drugega. Kar razumeti ni mogel, da se je zdaj tako do korenin vse spremenilo. Ko se je vrnil iz vojne, je skrbel samo zato, ali tovarna še stoji in čakal, kdaj bo začela obratovati. Na delo je šel že prve dni po svoji vrnitvi. Celo dobro mu je delo: delali bodo in mirno preživeli okupacijo, ki itak ne bo dolgo trajala. Zdaj pa taka sprememba! Kakor bi bilo vse zastrupljeno, še zdravi gorenjski zrak, ki so ga izdihovale planine. Življenje je postalo nemirno in negotovo. Gestapovci, selitve, o katerih je slišal v tovarni in doma, malce žensko klepetavi način, kako je mati o tem govorila in strah za svojece, ki je dihal iz vsega njenega govorjenja, pa Drago Mušičev, ki je izginil in za katerega nihče ne ve, kam se je obrnil in skrita puška pod streho... vse to ga je vznemirjalo.

(Dalje prihodnjič)

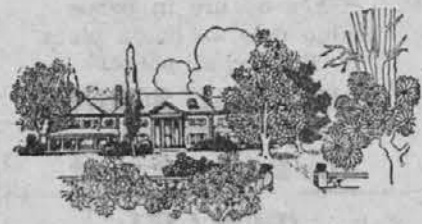
VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE IN OBILO PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

FRANK STRUMBLY

STAVBENI KONTRAKTOR

Highland Road-Highland Heights

Telefon: Hillcrest 2-4479

V slučaju, da se odločite dati zgraditi novo hišo, pokličite nas. Gotovi ste lahko, da bo vse prvovrstno izvršeno v vaše zadovoljstvo.

Veselo Alelujo želiva vsem odjemalcem
in prijateljem!

NORTHEAST APPLIANCE & FURNITURE

JERRY IN GENEVIEVE BOHINC, lastnika

22530 LAKE SHORE BLVD.

RE 1-2303

Najlepša hvala vsem za naklonjenost v preteklosti in se
toplo priporočamo v bodoče!

VESELE
VELIKONOČNE PRAZNIKE,
ŽELIM VSEM ZNANCEM
IN PRIJATELJEM!

AUGUST F. SVETEK

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE IN OBILO PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

DR. WILLIAM J. LAUSCHE
SLOVENSKI ZOBOZDRAVNIK
15621 Waterloo Rd. - KE 1-4212

DR. P. B. VIRANT

OPTOMETRIST

PREGLED OČI - PREDPIS OČAL

Napravimo očala po predpisu za Jugoslavijo.

15621 Waterloo Rd. - IV 1-6436

v poslopiju North American banke

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

LOUIS IN MARY TANKO

16011 Waterloo Rd. - KE 1-9803

Pri nas vas vedno postrežemo z dobrim vinom in svežim pivom ter dobrimi domačimi jedili. Ob nedeljah fino kokošje kosilo.

IMAMO DVORANO NA RAZPOLAGO ZA VSE NAMENE

KASTELLEC'S CAFE

1315 East 53rd St. - EN 1-9331

ŽGANJE - PIVO - VINO - SENDVICI

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

ZAHVALA!

Vsem našim cenjenim odjemalcem in odjemalcem se najlepše zahvaljujemo za naklonjenost, ter se priporočava tudi v bodoče.

POSTREGLA BOVA VEDNO Z NAJBOLJŠO
MESEMINO-SVEŽO IN DOMA PREKAJENO.

Želiva vsem prijateljem in znanecem prav vesele
velikonočne praznike in obilo piruhov!

JOHN ZAKRAJŠEK IN
EDWARD POGRAIS

1147 ADDISON ROAD

EX 1-1419

Naročite pri nas najboljši premog za gretje na domu
in za parno gorkoto

978 East 67th St. - HE 1-4250

CENE ZMERNE - POSTREŽBA TOČNA

Imamo že 32 let izkušnje v tem biznesu

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE IN OBILO PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

THOMAS FLOWER SHOP

SLOVENSKA CVETLIČARNA

Vsakovrstne cvetlice za vse namene
Prijazna postrežba - Lično delo
Sprejemamo tudi brzojavna naročila

Tomec bratje, lastniki

15800 Waterloo Rd. - IV 1-3200

VSEM PRIJATELJEM, ODJEMALCEM IN ZNANCEM
ŽELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

EDWARD & FRANK SMOLE

GOSTILNA

6112 Glass Ave.

SE PRIPOROČAMO ZA OBISK
Postrežemo z najboljšo pijačo

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

MR. IN MRS. LOUIS STRUKEL

6220 St. Clair Avenue

ENdicott 1-9138 GOSTILNA

Postregli vam bomo vedno z najboljšim pivom, vinom in žganjem. Serviramo tudi okusen prigrizek.

Se priporočamo za naklonjenost

VESELO VELIKONOČ ŽELIMO VSEM POSETNIKOM IN PRIJATELJEM!

VEDNO PRVOVRSTNO DELO

ZMERNE CENE

JOE PINTAR

389 E. 160th St. - IV 1-6067

BARVAMO HIŠE ZUNAJ IN ZNOTRAJ

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

MOLLY'S BAR

7508 St. Clair Avenue

GOSTILNA

VESELO VELIKONOČ ŽELIMO VSEM POSETNIKOM IN PRIJATELJEM!

Zahvaljujemo se za dosednji obisk naše gostilne ter se priporočamo v naklonjenost tudi v bodoče. Vedno postrežemo z vsakovrstno najboljšo pijačo in okusnim prigrizkom.

MR. in MRS. MIKE FUCHES, lastnika

ANN'S KNIT SHOPPE

1123 1/2 Norwood Road

En blok južno od St. Clair Ave. in E. 62 St.

Imamo popolno zalogo vsakovrstne pletilne volne in sukanca za kvačkanje, igle, itd. Delamo gumba in "hemstitching."

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

Good Time Cafe

Mr. in Mrs. Victor in Ančka Hovevar, lastnika

9413 St. Clair Ave.

MU 1-9739

VSAK PETEK SERVIRAMO RIBJO PEČENKO
KOKOŠJO VEČERJO SERVIRAMO VSAKI DAN
GODBA IGRA VSAK PETEK IN SOBOTO

Kadar zaželite dober prigrizek, fino pijačo in prijetno zabavo, obiščite našo gostilno.

VESELO VELIKONOČ ŽELIMO VSEM POSETNIKOM IN PRIJATELJEM!

VSEM PRIJATELJEM, ODJEMALCEM IN ZNANECM ŽELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

KADAR VOZITE PO E. 140th ST. USTAVITE ZA GAZOLIN, OLJE, FIRESTONE BATERIJE, TAJSERJE IN LUBRIKACIJO TER ZA POPRAVILA NA GENERATORJU ALI STARTERJU, PRI

JOE SKEDEL

SKEDEL SHELL SERVICE

E. 140th St. in Darley Ave.

MU 1-9813

France Kosmač:

Zgodba Štefana Kranjca

I

Štefan Kranjc se je udeležil vsake lumparije, ki so jo študentje šestega razreda gimnazije uprizorili profesorjem. Toda globoko v svoji notranjosti je bil Štefan plaho bitje. Na zunaj so včasih razkrivale to čudno plahost le njegove velike, vodeno-sive oči. Pogled teh oči se je zdel poln gotovosti in moči toda ne dlje, kot nekaj trenutkov. Ko je Štefan prvič trenil z njimi, so se mu skalile in človeka, ki je govoril z njim, je spreletel mučen občutek. Gledale so mimo.

Če je sedel mirno v šolski klopi, je venomer strmel predse, ko da mu je nerodno sedeti med skrbno zlikanimi meščanskimi študenti — kajti obleka Štefanova je bila ponošena in večkrat zakrpana. Seveda je Štefana grizla sproščena veselost rdečeličnih tovarišev, še bolj njih brezskrbno in lepo življenje. Spočetka se tega občutka ni zavedal. Ko pa je šel nekoč s tovariši v Tivoli, so srečali na klopi dekleta. Prijatelj so bili prešerni in zgovorni, sam pa se je nenadno zasačil v globokem, čudnem molku. Ko je hotel spregovoriti, mu je pogled postal zbežan in v licih je čutil vročico.

Seveda bi to šlo mimo njega. Toda v šolskem prepiru mu je zabrusil tovariš:

"Kaj boš ti, reva, raztrgan-na!"

Drugič pa je slišal študente, ki so se pogovarjali, kdo vse naj bi bil na domači zabavi:

"Teža Štefana rajši ne! Kar poglej ga, kakšen je!"

Študentje niso vedeli, da je bil Štefan tako blizu, sicer morda ne bi bili tako trdi z njim. Toda Štefan si je zapomnil in se zaprl vase.

Zresnil se je. Romani ameriškanskih junakov dela, zaslužka in slave so se mu kmalu zazdeli puhli. Občutil je bedo svoje matere, ki je morala zaradi njega stiskati iz sebe dragocene kaplje krvi. Spomnil se je vsega materinega trpljenja, ko je morala zaradi njega garati po stanovanjih. Slabo se je učil v nižji šoli in je moral dvakrat ponavljati. Oprjel se je učenja. V knjižnici je našel povesti Gorkega in ob njih se je še bolj zresnil.

Ko so prišli Italijani, ga je nekega dne pocukal za rokav delavec, ki je stanoval v isti baraki v Zeleni jami.

"Štefan, veš kaj je OF? Si zadovoljen, da so Lahi tu? Nisi! Poročevalca! Preberi ga sam in ga daj naprej!"

Tako se je začelo. Štefan je

bral vse po vrsti in natanko. Kmalu je bil ves v ognju. Mati ga je večkrat spraševala, čemu hodi tako pogosto z doma. Ni ji odgovarjal. Zveza sem, zveza tja. Poročevalec, listi, akcija pri kolodvoru, akcija na pokopališču — dokler ga niso fašisti zgrabili in zaprli. Tedaj je postal materi jasno. Jokala je dan in noč za njim, hodila od Poncija do Pilata, da bi o Štefanu kaj izvedela, toda nič. Galarala je še naprej — in upanja, da sin spet pride, ni izgubila. Toda skrb je bila vedno hujša in grenkejša in bolezen se je je prijala. Medlo upanje in skrbi so ugasnile, ko je ugasnilo njeno življenje.

Štefan je bil v zaporu blizu Rima. Sojetniki so bili ljudje, ko da jih sreča po dolgem času — stari znanci. Hej, to so bili razgovori! Štefan je rastel, pred očmi mu je vstajal nov svet. Njegova domišljija je gradila zdaj drugače, kot nekoč, vse lepše. Seveda, trpljenje, uši, zapori, trd boj — vse to prej — potlej pa življenje.

II

Ko je razpadla Italija, je po čudnih potih Štefan Kranjc le prišel iz zapora in končno izstopil na ljubljanskem kolodvoru. Mati mu je umrla, kaj naj bi stikal okrog znancev? Nikamor!

"Ne grem, mati, na tvoj grob! Grem v partizane in bližju si bova!" Res je odšel in vstopil v odred. Borba ga je vsega prevzela.

V odredu je bila bolničarka Majda. Lepo rasla, vendar prej šibka, kot močna deklica, črnih las in črnih oči. In na levem licu se ji je delala jamica majhna in zelo, zelo prijetna. Štefanu so obstale oči na njej.

Nekoč — preden je odšel v odred preko železnice, so počivali na grebenu v majhni vasi. Tedaj je sedel k nji in ji je povedal: "Imam te rad!" Tedaj so se odprle sive Štefanove oči, v katerih je dotlej vedno nekaj igralo kot kaplja grenkobe. Noč se je razcvetela pred njim. Široko obzorje ga je prevzelo, kot da ga še nikdar ni opazil. V eter je mahoma božal z mehko roko. Obrisi drevja bližnje hoste so bili kot temne postave, dobrohotno sklonjene nad njim, oblite s svetlobo mesečine in samih nebeških zvezd in iz bajte je zažarela majhna topla luč, ko da mu je v sreu posvetila in ga ogrela.

Majda ga je pobožala v zadregi, kajti kolikokrat sta že govorila in vedno je tako čudno od nje odšel... Dvignili so se in že so morali naprej. Z Majdo sta se imela od srca rada.

Zgodilo pa se je, da so sredi pomladi prinesli Majdo s položaja mrtvo. Ko je obvezovala prav za položajem ranjenca, je prifrlela mina in padla blizu nje. Majde ni bilo več.

Štefan je bil v drugem bataljonu. Kako vse drugače je živel, odkar sta se z Majdo prav tiho pogovarjala v tisti noči. Razširile so se mu rame, bil je razigran in vesel in pogumnejši. Ko so se tega lepega pomladnega večera po borbi umaknili, pa je zvedel, da Majde ni več. Sedel je na zemljo in zaril bi se vanjo od črne žalosti. S koščeni rokami je drhte brodil po svojih plavih laseh in dolgo, dolgo strmel predse s praznimi, suhimi očmi.

"Bij ga, bij, Švaba z vso močjo." Saj ni mislil tako — vse njegovo bitje je tako začutilo in zaživel.

Prišlo je povelje: Štefan Kranjc more preko Savinje z nekaj ljudmi in vzpostaviti zvezo. Ustanoviti kurirsko postajo in — takoj na pot.

Šli so in srečno dosegli reko. Sedaj pa bo treba preko! Reka je deroča, mostovi zastraženi. Ljudje, prestrašeni nenadnega obiska, niso mogli povedati kaj koristnega. Toda nekdo je vendar pokazal, kje bi se dalo priti preko mostu in kako. Straža hodi gor in dol. Ne stoji na mostu. Ko gre proč, se je treba splaziti na most, potlej pa počasi lezti naprej. Tako drug za drugim.

Res so počakali večera in se splazili na most. Toda, ko so bili sredi mosta, je posvetila mahoma na nje luč. Izdani, ali kaj? Luč je ugasnila. Nad glavami so vzdrdrali rafali. Štefanu je zastala kri v žilah. Če vstanem, je konec. Videl je tovariša, ki je vstal, in se je prevrnil — zadet. Drugi je tekel preko mosta. Štefan se je prihulil in se začel počasi plaziti nazaj do brega. Skočil je preko škarpe, prav k vodi. Ob vodi se je plazil naprej.

Takole se skrivam, počakam ugodne prilike in jo mahnem preko. Zvezo moram vzpostaviti. Aha, grmovje! Hu, kopri-ve, robidovje!

Peklo ga je v roke. Dračje je zaškripalo pod njim. Dosegel je gostejše grmovje in legel. Nemški žandarji so še bili na mostu in svetili sem in tja z baterijami. Štefan je začel korake na škarpi nad seboj. Korake ob vodi... Kaj zdaj? Obrnil se je in dotipal bombo...

V hipu je začutil mrzle roke na vratu.

"Hudič!" je zaškrtal in hotel udariti z bombo ob kamen. Toda krog in krog mehka zemlja...

Noč je bila vse temnejša in vil se je gost in težak dež.

(Dalje na 6. strani)

PRAV VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE TER OBILO PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

Tomsic Dry Cleaning

353 East 152nd Street

v Commodore Theatre posloplju

Peter Tomsic, lastnik

OBLEKA NAPRAVI ČLOVEKA

Dobro ščiščena in lepo zlikana obleka napravi vsakega lepega. NAPRAVIMO VEDNO PRVOVRSTNO DELO

Samo pokličite KE 1-6680 pa pridemo iskat in dopeljemo nazaj.

VSEM SLOVENCEM IN HRVATOM ŽELIMO VESELE VELIKONOČ!

Zahvaljujemo se vsem za naklonjenost v preteklosti in se priporočamo za v bodoče.

Vsakovrstna perutnina in sveža, prvovrstna jajca. Sprejemamo naročila za perutnino za svatbe, bankete in veselice, itd. NEKAJ POSEBNEGA: Prodamo kokoši tudi zrezano na kose ter si lahko nabavite samo one kose, ki vam najbolj ugajajo.

EUCLID POULTRY

MR. in MRS. JERRY PETKOVSEK, lastnika

549 East 185th Street

KE 1-8187

MAX'S AUTO BODY SHOP

1109 E. 61st St. - UTah 1-3040

MAX ZELODEC, Prop.

SPECIALIZING IN REPAIRING OF WRECKED AUTOS

Painting—Color Matching

Body and Fender Repairing on All Types of Autos

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE IN OBILO PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

MR. & MRS. FRANK CERKVENIK GOSTILNA

4502 ST. CLAIR AVENUE

V naši gostilni vedno postrežemo gostom vladno in prijazno z okusnim prigrizkom in najboljšo pijačo.

VESELO VELIKONOČ ŽELIMO VSEM POSETNIKOM IN PRIJATELJEM!

DOLGAN'S HARDWARE

15617 Waterloo Rd. - IV 1-1299

VSAKOVRSNI ELEKTRIČNI PRIPOMOČKI IN HIŠNI PREDMETI ZA NA DOM.

G. E. LEDENICE IN TAPPAN PEČI.

ALBERT DOLGAN LOUIS ANDOLEK
VSEM CENJENIM ODJEMALCEM IN PRIJATELJEM ŽELIMO VESELE ALELUJO!

Vsem prijateljem, odjemalcem in znancem želimo vesele velikonočne praznike!

MANDEL'S APPLIANCE & HARDWARE CO.

15704 Waterloo Rd., IVanhoe 1-6632

Imamo Maytag pralne stroje, ki so priznani kot najboljši. Pri nas dobite tudi vse dele (parts) za popravo Maytag pralnih strojev. Polna zaloga gramofonskih plošč, seveda tudi slovenskih.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE IN OBILO PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

August Kollander

6419 St. Clair Ave., Cleveland 3, O.

HEnderson 1-4148

POŠILJAMO:

Denar v Jugoslavijo, Trst, Italijo in v vse druge države. Vsaka pošiljatev je zajamčena.

PRODAJAMO:

Karte za prekomorske kraje in nazaj po originalnih cenah. Imamo zastopstvo tudi za vse glavne avijonske družbe.

American Express travel čeke in denarne nakaznice za uporabo v naših državah.

Zaboje za pošiljanje blaga ali živih v staro domovino. Če želite, nabavi tudi določeno blago za v pakete tvrdka sama.

PREVZEMAMO:

Zavitke od rojakov in jih točno odpremljamo na naslovnike.

SPREJEMAMO:

Naročila za moko in druge že pripravljene zavitke kakor tudi za streptomycin preko družb ADRIATIC, EXPRESS za Jugoslavijo, Avstrijo, Italijo, Nemčijo in druge države.

POMAGAMO:

Pri nabavi potniških dokumentov; nudimo pomoč potnikom.

SODELUJEMO:

Pri ureditvi raznih starokrajskih in tudi begunskih zadev.

OPRAVLJAMO:

NOTARSKESK posle.

Za nadaljna pojasnila PISITE, PRIDITE, KLICITE zanesljivo in dobro znano tvrdko

A. KOLLANDER

Kadar je kaj narobe z vašimi vodnimi cevmi, pokličite nas. Vedno garantirano delo.

MICHAEL CASSERMAN

Plumbing, Heating and Repairing
18700 Shawnee Avenue
IVanhoe 1-3877

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE IN OBILO
PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

Joseph Zele in Sinovi

POGREBNI ZAVOD

6502 St. Clair Avenue

ENdicott 1-0583

452 East 152nd Street

IVanhoe 1-3118

Avtomobil in bolniški voz redno in ob vsaki uri na razpolago. Mi smo vedno pripravljeni najboljše postreči.

Vsem vesele velikonočne praznike in obilo piruhov!

CARL G. OPASKAR, M. D.

Zdravnik

740 EAST 152nd STREET

Office: GLenville 1-3134 — Res.: Potomac 1-8055

DR. VINCENT OPASKAR

Zobozdravnik

6402 ST. CLAIR AVENUE — HEnderson 1-4114

FRANK V. OPASKAR

Odvetnik

HIPPODROME BUILDING

MAin 1-3786

Res.: WASHINGTON 1-0989

MR. & MRS. L. ZUPANČIČ

1140 EAST 67th STREET

Grocerija

HEnderson 1-0336

Se priporočamo, da si nakupite dobre grocerije pri nas. Velika zaloga vsakovrstnih potrebščin za dobre obede.

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

NICK JURANKO

GULF

COMPLETE SERVICE

Tubi in tajerji—baterije in avtomobilske potrebščine.
Ignition Work — Auto Wash

E. 43rd & St. Clair Ave., EN 1-9181

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

VSE NAJLEPŠE V ZLATNINI ZA SPOPOLNITEV VAŠE

VELIKONOČNE OPRAVE, DOBITE PRI

FRANK CERNE JEWELRY

6412 St. Clair Ave.

HE 1-0465

Odprto ob večerih

Želimo vsem vesele velikonočne praznike
in obilo piruhov!

VESELO VELIKONOČ ŽELIMO VSEM POSETNIKOM
IN PRIJATELJEM!

K. J. CAFE

5363 St. Clair Ave.

Tony in Pauline Jansa
ter Rosie Kern

Priporočamo se za poset naše gostilne za praznike ter ob priliki ko zaželite kozarec dobre pive, vina ali žganja. Serviramo tudi okusen prigrizek.

Zgodba Štefana Kranjca

(Dalje s 5. strani)

III

Štefan ni izgubil upanja. Ko so ga prepeljali od komande, je povsod eno in isto govoril. Čakajte, si je mislil, potuhnem se, potem pa vam že pokažem.

Imel je srečo. Čeprav je navedel svoje prave podatke, niso našli nobenega pravega dokaza proti njemu. Iz zapora v zapor je romal, vseeno mu je že bilo kje je. Toda na znotraj ni popustil: Živeti, živeti, toda plačati klobute in brce! Maščevati mater! Maščevati Majdo! In je zaškrtal z zobmi.

Res je imel slabe trenutke, ko ga je prevzela popolna apatičnost. Vsaj je bilo vseeno. Naj se zgodi kar koli. Pri zadnji razpravi bi se bil kmalu zarekel. Toda šlo je. Bedasti Frici naj si le ubijajo glave, če si hočejo! Za Mater, za Majdo, za vso sramoto jim moram plačati! Ne smem popustiti! Zato pa je treba predvsem živeti.

In so ga vprašali nekoč: Hočeš h gestapu?

Pred seboj je videl izpit, ozek obraz švabskega oficirja, debelušno, bedasto lice vojaškega sodnika in sladek, ostudno sladek obraz Nemca v civilu, ki ga je vpraševal. Za seboj je čul trdo stopanje straže po hodniku. Pred očmi mu je vstala podoba Majde: Joj, kako bi me ona zaničevala . . . Joj, kako se tudi sam zaničujem . . . Toda maščujem se! Zato pa je treba živeti. V ušesih mu je šumelo vprašanje. Hočeš h gestapu? In odvrnil je:

Hočem! Vse se je zgodilo v hipu.

Ko je bil mesec dni na pripravljalnem kurzu, se je popravil in prišel k sebi. Vsa pravila službe je točno izpolnjeval.

Sivi dnevi so tekli, tekli — Štefan pa je postal v obeh gestapovcev vreden zaupanja in časti, da gre na poskusno patrolo.

Ko je sedel v kamionu, ki jih je peljal na "položaj", mu je v vsej gnusnosti vstala pred očmi podoba življenja teh ljudi. Brskal je po spominu in ugotovil, da so bile njegove prejšnje predstave o gestapu naravnost lepe, čeprav so bile strašne.

Na prvem pohodu se je doobra prehladil, tako, da je moral ostati na ležišču. Po tednu dni mu je bilo bolje. Šef je imel popolno zaupanje vanj in tako je dobil puško. Kmalu so ga poslali v patrolo z dvema gestapovcema. Izvedeti morajo za partizanska taborišča. Z avtomobilom so se zapeljali do vzhodnja Pohorja in izstopili. Preoblekli so se v razcapane obleke in si deli na glave titovke.

"Dober partizan sem postal!" se je ironično samemu sebi nasmehnil Štefan. Toda v prsih mu je zagorela iskra. Morda bi danes lahko spet prišel do svojih. Toda kako?

Gestapovca, ki sta bila z njim, mu očitno nista toliko zaupala, kot šef. Ko so prišli do gozda, je moral hoditi pred njima. Štefanu je začelo srce razbijati prav pri vratu. Puško

imam. Nabito. Samo sprožim. Toda . . . Za menoj sta! Dve! Tako so prišli do vasi, visoko v hribih. Pili so in se smejali. Štefan se je napil. No, Štefan se je vjel — do sedaj nisem vedel, da znaš tako grdo kvantati!

Zjutraj pa so šli naprej. Vodja patrole je poizvedoval pri domačinih kako in kaj. Partizansko taborišče je nekaj ur od vasi v gozdu. Ozka, kame-nita pot, prvi vodja patrole, drugi Štefan, tretji drugi gestapovec. Štefan je iskal prilike. Zdajle moram. Najprej poderem prvega. V hipu se moram obrniti nato še drugega. Kaj pa, če medtem že drugi ustrelji . . .

Prišlo je tako, da je bil Štefan zadnji. "Zdajle moram zdajle!" . . . Ze je držal za petelina . . . Spet so šli naprej in spet se je isto ponovilo. Okrog poldneva so odprli konzerve in se zlek-nili v travo. Jedli so in se dōmenili, da počakajo na kakega partizana v zasedi. Prišel je večer. Nikogar. Napravili so si ležišče iz vej in legli. Vso noč ni Štefan zatisnil očesa. Stokrat je premožgal situacijo, stokrat se je obrnil na ležišču.

Jutro je vstajalo. Bleda svetloba je curljala med vejami, po debelih in v travi, v trudne Štefanove oči. Vstali so in se namenili naprej. Hodili so dve uri. Na mah začujejo korake. Izza ovinka sta se prikazala dva partizana.

Vodja patrole se je hitro znanšel. Povprašal ju je: "Kje je divizija? Izgubili smo se!"

Partizana sta pokazala z roko. Štefan pa je stal prav zadaj in se naslonil na travno rušo ob poti. Z očmi je partizanoma pomežiknil in jima grozeče pokazal na gestapovca. Partizana sta razumela in mahoma skočila v hosto.

Vodja patrole se je nasmehnil in sedel. Krucefiks, dobri . . . V Štefanu je zavrela kri. Čutil je žilo na vratu, na senčih, jezik suh, toda roka, roka mirna . . . Še sam ni vedel, kdaj je premaknil zapirac, nameril in sprožil . . . naravnost v glavo gestapovca. "Brzostrelka je moja", je pomislil. V hipu je repetiral in nameril slepo na drugega, ki se je pognal medtem proti hosti. Štefan je sprožil. Kopito ga je udarilo v lice. Roka mu je popustila, puška mu je padla na tla, omahnil je tudi sam. Toda že se je zdrnil iz hipne omotice in bil pri vodji patrole. "Mrtev".

Lomastenje je bilo čuti v smeri, kamor je bežal drugi, toda kmalu je vse utihnilo. Štefan je stekel po poti, koder sta prišla partizana in odvrigel spotoma suknjič. Tekel je nekaj časa in pred njim se je odprla jasa. Iz gozda na levi je čul govorjenje. V sami srajci in z dvignjenimi rokami je krenil preko jase in poklical na ves glas. Prišli so partizani. Med tem so bili že pripravljene za borbo. Štefan je na kratko vse povedal in peljal komandanta k mrtvem Nemcu. Pokazal je smer, kamor je zbežal drugi.

Patrola je šla in po sledi krvi dobila še drugega. Štefan se je

začudil. Drugega je zadel prav pod srcem. Izraz gnusa mu je prišel na ustnice. Mlad dečko, sedemnajstleten komaj — Slovenec in tako ostuden gestapovec, kot je bil!

Štefan je prosil naj ga pustijo, da se spočije. Legel je na zemljo. Pogled mu je drvel med smrekami tja do vršičkov, ki so se zibali mehko in počasi, kot je njega počasi zazibal spanec.

IV

Da so ga imeli precej časa pod kontrolo, Štefana ni motilo. Vse je pripovedoval, vse po vrsti. In pri duši mu je ob koncu bilo lahko.

Težko je čakal, da pride v ednico do čete, kjer bo spet dobil v roke puško. Spočetka mu ni bilo lepo. Toda v borbi je šel prostovoljno naprej, postal je sekretar mladine v bataljonu. Prišel je do knjig, in bral, bral. Toda, kadar je bilo govora o akiciji, se je zdrnil.

Sel bo, s puško bosta govorila, kajti partizanska puška govori zame, za mojo mater, za Majdo in za vse slovenske tlačene ljudi. Ko so ležali nekaj noči ob progi, da bi jo zaminirali, je Štefan nenadoma vstal in dejal: "Fantje, jaz grem naprej pogledat! In šel . . . Oglasili so se švabski mitraljezi. Štefan na tla. Puško v roke! Nekaj metrov pred svojimi je bil. Nemci so navallili. Štefan pa zavpije: "Fantje, ne dajmo se in vzame bombe v roke. Vsa četa je jurjšala in pregnala Nemce ter progo je zaminirala. Štefan pa pride z veselim obrazom. Evo ga, tovariši, mitraljez. Na progi so še pokali pragovi, ko prifrči mina. Drobec ga je opransil po bradi.

Četa se je veselo vrnila. Štefan je stopil pred komisarja in pokazal mitraljez.

Štefan je postal komisar čete. Na licih in na čelu so ostre gube, na bradi brazgotina. Njegov obraz je resen in strog. Plavi lasje mu uhajajo izpod nove titovke, na rokahih se mu blešče komisarjski znaki, zableščijo pa se mu tudi lepi, beli zobje, ko pomisli, da visi ob rami nova, lepa brzostrelka in da ga imajo fantje njegove čete radi.

Nemci so začeli z veliko ofenzivo prav pred koncem vojne. Štefanova četa je bila že osem dni na položajih. Vseskozi se je dobro držala. To jutro pa so imeli smolo. Prav v sredi položaja ob cerkvi sv. Janeza, je odpovedal mitraljezu "šarac". Štefan hiti in nese mitraljez v cerkev. Razdre ga in popravlja. Toda med tem se začuje zunaj krik: Še dva mitraljeza sta odpovedala! Sneg je prišel v cev. Štefanu postane jasno, da se bo treba umakniti. Komandir teka po položajih in razporeja borce. V sredini Nemci položaj razbijajo. Nemci so že prav blizu. Oglušajoče pojejo njihovi šaraci. Fantje so nemirni. Mitraljezi morajo molčati.

Štefan ostro meri s svojo brzostrelko. Enega, dva, tri je podrl. Toda od vseh strani grede novi. Štefan začuti pekočo bolečino v grlu. Pade in negibno leži. Njegove velike, sive oči so široko odprte. V neutolažljivi sivini teh oči se ogleduje sinje nebo, ko da jim ne pusti umreti.

TONY ZEDELL

7013 St. Clair Ave.

GROCERIJA - MESNICA IN DELIKATESNA TRGOVINA

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!
Vsem cenjenim odjemalcem se zahvaljujemo za dosedanje naklonjenost in se priporočamo v bodoče.

VSEM PRIJATELJEM, ODJEMALCEM IN ZNANCEM
ŽELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

WOLKOV JEWELERS, INC.

6428 St. Clair Avenue

RICH AUTO BODY SHOP

AND REPAIR

1078 East 64th St.

FRANK RICH, lastnik

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE IN OBILO
PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

Kadar potrebuje ogrodje ali motor vašega avta popravila ali novo barvo, pokličite nas.

Delo točno in jamčeno po zmernih cenah.

OBRAJUJEMO TUDI TOM'S GARAGE

OLD HOMESTEAD TAVERN

1196 Norwood Road

JENNIE SUHADOLNIK, lastnica

Se vam priporočamo za nadaljni obisk. Postregli vam bomo vedno z dobrim pivom, vinom in žganjem ter z okusnim prigrizkom.

VESELO VELIKONOČ ŽELIMO VSEM POSETNIKOM
IN PRIJATELJEM!

JOHN ROBICH

GENERAL BUILDING CONTRACTOR

18650 Meredith Ave.

KENmore 1-5152

Izvršujemo vsakovrstna popravila na domovih ter delamo nove hiše.

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

PERRY DRUG

752 East 185th St. — KE 1-4304

poleg PUBLIC LIBRARY

Za pravilno izpolnjene zdravniške predpise in lekarniške potrebščine, obiščite našo lekarno

ANTON PRIMC

985 Addison Road

GROCERIJA

HEnderson 1-0160

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

VSEM PRIJATELJEM, ODJEMALCEM IN ZNANCEM
ŽELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

PRIMC DELICATESSEN

JENNIE in JOE PRIMC, lastnika

15508 Holmes Ave.

Pri nas vedno dobite sladoled, meso za sendviče, cigare, cigarete in druge dobrote ter lepe velikonočne košarice s piruhi.

PETRIC BARBER SHOP

SLOVENSKA BRIVNICA

761 East 185th Street

IVanhoe 1-3465

VSEM POSETNIKOM NAŠE BRIVNICE
SE ISKRENO ZAHVALJUJEMO ZA
NAKLONJENOST TER SE
PRIPOROČAMO SE ZA V BODOČE.

Želimo vsem vesele velikonočne praznike in obilo piruhov!

TRIJE BRIVCI

Frank A. Cinkole

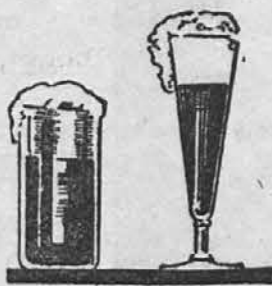
John Petric

George Kovacic

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

SQUARE BAR CAFE

3839 East 93rd Street

Diamond 1-3409

GOSTILNA

J. and C. Zadnik, lastnika

Našim gostom vedno postrežemo s finim žganjem, vinom in pivom ter z okusnim prigrizkom. Se priporočamo za obisk.

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

SHADY LAKE PARK

R. D. 3 Hudson, Ohio

KABINE, KOPALIŠČE, IZLETNIŠKI
PROSTORI, RIBOLOV, CLAM BAKE

LOG CABIN RESTAVRACIJA

Za rezervacije pokličite

Kent 6959

MIKE TURK, poslovođa

JOSEPH in KAROLINA ZADNIK, lastnika

SIMS BROS., Inc.

SLOVENSKI TRGOVCI

8812 BUCKEYE ROAD

TY 1-1221

ELEKTRIČNI PREDMETI — HIŠNA OPREMA

Maytag, Frigidaire in Bendix produkti, poleg
mnogo drugih vodilnih predmetov za domVESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE IN OBILO
PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

MILICIAS FOOD MARKET

FINA GROCERIJA IN MESENINA

3774 EAST 116th ST. — MI 1-7900

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

Priporočamo našo trgovino v naklonjenost, ker
postrežemo najboljše in po zmernih cenah.

LEO'S MARKET

GROCERIJA IN MESNICA
ZELENJAVA - SADJE - PERUTNINA

1118 Revere Ave. — MI 1-6215

SE PRIPOROČAMO V NAKLONJENOST

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

EMPIRE COAL

OLGA POCOHONTAS

8202 Broadway — VU 3-3416

Vsakovrstni premog po zmernih cenah. Se priporočamo.

MRS. ANNA FORTUNA, slovenska lastnica

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

LADRA'S BEAUTY SHOPPE

3820 EAST 116th STREET — BR 1-2141

NUDIMO VSO POSLUGO V LEPTIČJU

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

F. Petre:

Delo F. S. Finžgarja

Ob pisateljevi osemdesetletnici

V zatišju ljubljanskega Mirja je praznoval 9. feb. svojo osemdesetletnico pisatelj Frančišek Sal. Finžgar. Skoraj bi lahko praznoval tudi šestdesetletnico književnega delovanja. To je dolga doba, v kateri je slovensko ljudstvo prešlo veliko razvojno pot. Finžgar nam je v svojih delih ohranil podobo mnogih strani narodnega življenja prav zato, ker je njegovo lastno teklo ves čas tesno povezano z usodo ljudstva. Bil je slikar in epik kmečkega življa, upodabljal je razvoj delavstva na določeni stopnji njegovega boja in zavzemal skozi vso dobo važno, izpostavljeno mesto v graditvi slovenske kulture.

Pisatelj Finžgar je Prešernov rojak iz brezniške župnije na Gorenjskem. Kot sin kajžarja in kmečkega krojača se je z žrtvami domačih prebil v ljubljanske šole in vstopil, kot večina revnih kmečkih sinov, ki so se sploh mogli šolati, v duhovniški poklic. Postaje dušnopastirske službe v Bohinjski Bistrici, na Jesenicah, v Kočevju, Idriji, pri Sv. Juštu, v Skofji Loki, Zelimljah, v Sori in v Ljubljani so ga vodile med vse tri družbene plasti, kmečko, delavsko in meščansko. Gorenjski rod, socialno poreklo in duhovniški poklic so bistveno vplivali na njegov pisateljski značaj in smer.

Finžgar je bil nekaj let starejši kot pripadniki literarnega kroga, ki so se sklenili v slovenski "moderni," Kette, Cankar, Župančič in Murn. S pisanjem se je začel preizkušati že v ljubljanskem Alojzijevešču; pisal je v "Domače vaje," ki jih je tudi urejeval, v "Vrtec" in "Slovenec" listek. Njegova življenjska pot je bila bistveno drugačna, kot po krogu, ki je vnesel pravo v slovensko književnost. Medtem ko sta Cankar in Župančič po srednji šoli zapustila domovino, spoznavala širino življenja v velemestu in tam doživljala nova umetnostna iskanja, je ostal Finžgar uklenjen v domači krog.

Katoliško gibanje je bilo takrat v polnem razmahu svoje sile; zapored je osvajalo in utrjevalo gospodarske in politične postojanke v Sloveniji. Ze pred vstopom Finžgarja v književnost se je bila po ostru Mahničevi akciji za izrazito katoliško literaturo izvedla ločitev duhov

tudi na umetnostnem področju. Finžgarjev sodobnik in prijatelj pesnik Anton Mešed je še pozikal ohraniti zveze z "Ljubljanskim zvonom," ki je bil pred tem glavno literarno glasilo, kamor so pisali vsi vidni pesniki. Toda okoli "Doma in sveta," se je že zbirala ločena skupina piscev, ki so sprejeli jasno katoliško načelo tudi v literaturi. Organizacijsko in idejno že izvedena ločitev je določila od vsega začetka tudi Finžgarju, duhovniku in piscu, njegovo mesto v sestavi skupin, kot so se v devetdesetih letih izoblikovale.

Sožitje s kmečkim ljudstvom in dnevno vživljanje v njegovo naravo je nudilo Finžgarju obilo tematike za literarno obdelavo, h kateri je pristopal z dvema danima osnovama — z bogato sposobnostjo za umetniško ustvarjanje in miselnim krščanskim idealizmom. Finžgar je bil fin, točen opazovalec okolja, ki ga je obdajalo, epik z bujno domišljijo, ki mu je venomer grmadi la zaplete, in človek, ki je brez nehanja iskal v sočloveku dobro. Iz teh elementov je nastajala njegova proza. Pisal je v dobi rastočega meščanskega kapitalizma in strastne borbe političnih strank za oblast in ohranitev oblasti. Nastajal je delavski razred, ki je terjal svojih pravic. Kmečki sloj se je notranje diferenciral in ob novih družbenih pogojih opuščal stari življenjski način. Za inteligenco je nastalo pereče vprašanje idejne usmeritve in nujnost, da se je morala opredeljevati v nastalih socialnih, političnih in nacionalnih bojih. Pisateljska vrednost je dvignila Finžgarja v preteklih desetletjih na vodilno mesto v krogu dominsvetovskih piscev, a obenem na izpostavljeno mesto. Finžgar je ostal zvest koristim svojega ljudstva in to pokazal tudi v poslednji dobi težke velike vojne ter njenih preizkušenj.

Široki časovni obseg Finžgarjevega pisateljevanja sega od 1893 do naših dni. V tem času se je v razvoju slovenske književnosti razvrstilo več smeri — od zadnjih odsefov realizma, preko naturalizma "Moderne," ekspresionizma in socialne pozicije do nove stvarnosti protikoncu dobe med dvema vojnama in današnjih iskanj. Finžgarjevo delo se včasih približuje

nekaterim smerem, v glavnem pa hodi svojo lastno pot, ki je sodobna, a vendar čisto njegova. V dolgi dobi tudi ta pot ni mogla biti enotna ne po snovi ne po načinu njene obdelave. Glavni kompleksni snovi so zajeti iz kmečkega življenja, iz delavskega boja in iz slovenske zgodovine ter deloma še iz življenja slovenskega meščanstva in inteligence.

Začetki Finžgarjevega dela predstavljajo dobo iskanj. Ob prvih povestih (Gozdarjev sin, 1893, Zaroka o polnoči, 1894) je pisal pesmi (med drugim tudi epično pesnitev "Triglav," 1896) in mladinsko prozo. Leta 1898 do 1903 so že v znamenju kmečke povesti, ki je postala glavna Finžgarjeva književna panoga (Pri Klemenčku, 1898, Deteljica, 1899). V "Stari in novi hiši" (1900) obravnava usodo dveh kmečkih družin. Kajžarska se zaradi delavnosti dviga, bogate gruntarska propada zaradi potratnosti gospodinj. Finžgarja vodi pri pisanju omamno iskanje lepega jezika in težnja, da bi s književnostjo poučeval. Dobro in zlo je strogo razmejeno; vse zlo izhaja iz slabe človekove narave. Tudi povest "Dovolj pokore" (1901) je posvečena človeku, ki propade zaradi osebnih napak, nezaupanja, jezljivosti in prepirljivosti, ki so ga zavedle v spore s sosedi in napravile iz njega požigalca. Naslednjega leta je izšla ljudska igra "Divji lovec" in v kratkem razmiku še vrsta drugih povesti. Mimo samih zgodb daje Finžgar prerez stanja v gorenjskih vaseh z njihovo socialno strukturo in mnoge, često vprav narodopisne podrobnosti. Konflikti izhajajo predvsem iz človekove prirode in šele v drugi vrsti iz socialnih razlik na vasi in razvoja življenja v smeri vaškega kapitalizma. Gradnja železnice, prehod od grunta na kupčijo z lesom in vdor židovskega kapitala v vas tvorijo v "Stari in novi hiši" ozadje dogajanja, toda pritegnjeni so le v toliko, da pospešijo propad grunta, ki je bil zaradi razpisnosti gospodarjev že itak zapisan razsulu.

Za Finžgarja je bilo izredno važno vprašanje prodiranje slovenske književnosti med široke sloje ljudstva, kar je omogočala predvsem Mohorjeva družba. Z njenimi knjigami je prišlo do nekakega dvotirnega sistema. Del piscev je pisal za meščanske konsumente, drugi del za široki krog kmečkih naročnikov, ali pa isti pisec na različni način za "višje" potrebe in za ljudstvo. Finžgarju je bila neprijetna krilatica o dveh literaturah. Smatral jo je za škodljiv pojav. (Dalje na 8. strani)

Ako želite dobro velikonočno kosilo, pridite k nam po fine doma prekažene šunke, klobase in želodce.

VEDNO PRVOVRSTNO SVEŽE IN PREKAJENO MESO

Zlate's Meat Market

662 EAST 140th STREET

MUIberry 1-9160

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

KADAR KUPUJETE ALI PRODAJATE POSESTVO

HIŠO, ZEMLJIŠČE, TRGOVINO ALI FARMO. SE
OBRNITE ZA ZANESLJIVO IN POSTENO
POSTREŽBO V VAŠE POPOLNO
ZADOVOLJSTVO VEDNO DO NAS.ZAVAROVALNINA PROTI OGNJU IN
NEZGODAM ZA AVTE
GRADIMO NOVE DOMOVE

KOVAC REALTY

960 EAST 185th STREET

KENmore 1-5030

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE TER OBILO
PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

PRINCE HARDWARE & APPL.

3824 E. 116 St. — MI 1-1521

BARVA - STENSKI PAPIR - ŽELEZNINA IN
PRIPOMOČKI.

Brusimo žage in stroje za kositi travo.

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

PERKO FURNITURE AND ELECTRICAL APPLIANCES

Louis Perko, lastnik

DI 1-0025

3486 East 93rd Street

Pri nas boste dobili razne hišne potrebščine in
električne predmete

ZELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

VSEM PRIJATELJEM, ODJEMALCEM IN ZNANCEM
ZELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

ANTHONY FERFOLIA

TRGOVINA Z MOŠKO OPRAVO

POPOLNA ZALOGA MOŠKE OPRAVE

KLOBUKI

WE RENT TUXEDOS

3517 East 93rd Street

VU 3-5775

Cleveland 5, Ohio

PERUTNINA

Našim cenjenim gospodinjam se priporočamo, da si
naročijo razno perutnino pri nas. Imamo popolno zalogo
vsakovrstne najboljše perutnine, živo ali sveže očiščeno.
Priporočamo se tudi za naročila za svatbe, bankete,
zabave in druge prireditve. Vam postrežemo vedno prvovrstno
in po zmernih cenah.

V naši trgovini dobite tudi najboljša sveža jajca.

MAPLE HEIGHTS POULTRY

Mr. in Mrs. Andy Hocevar in sinovi, lastniki
17330 BROADWAY, MAPLE HEIGHTS, O.
Tel.: Montrose 2-2330 — na domu: Montrose 2-2912

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

DAVE'S SHOE STORE

FINO OBUVALO ZA VSO DRUŽINO

716 E. 152nd St. — GL 1-1766

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

EUCLID WINDOW SHADE CO.

505 EAST 185th STREET
KENmore 1-4343

Slovenska trgovina

Polna zaloga Venetian Blinds, ki so v okras vsaki hiši
MR. MAVER, lastnik

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

VSEM PRIJATELJEM, ODJEMALCEM IN ZNANCEM
ZELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

Mayflower Milk

448 East 158th St. — IV 1-5191

PODJETJE SE TOPLO PRIPOROČA SLOVENSKIM
TRGOVCEM IN ODJEMALCEM.

H. & H. HARDWARE
3796 E. 116 St. - DI 1-3048

Trgovina z vsakovrstno železino, Sherwin-Williams barvo in varniši. — Se priporočamo v naklonjenost. Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

DIREKTORIJ SLOVENSKEGA DELAVSKEGA DOMA NA WATERLOO ROAD
15335 Waterloo Road

Z E L I

VSEM DELNIČARJEM IN ROJAKOM V SPLOŠNEM VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

VSEM PRIJATELJEM, ODJEMALCEM IN ZNANCEM ZELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

SEDEY'S MARKET

18707 St. Clair Ave. - IV 1-4040
ANTON SEDEY, lastnik

Pri nas dobite vedno prvovrstno sveže in doma prekajene žolodce in klobase, kakor tudi grocerijo najboljše vrste.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE IN OBILO PIRUHOV ŽELIMO VSEM!

BUCAR DELICATESSEN

14808 Lake Shore Blvd. - IV 1-8484

Priporočamo se, da obiščete našo trgovino. Imamo sladolede (ice cream), meso za sendviče in druge dobrote ter PIVO in VINO.

Razvažamo—samo pokličite in vam pripeljemo na dom.

Kadar si zaželite kozarec svežega piva, pristnega vina in žganja, pridite k nam.

Vedno vesela in prijetna družba.

TOP HAT TAVERN

Lastnika:

JOHN SIMČIČ - GEO. HUTTON

661 East 185th St. - IV 1-9610

VESELO VELIKONOČ ZELIMO VSEM POSETNIKOM IN PRIJATELJEM!

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE VSEMI!

TREBEC EXCAVATING INC.

ZA IZKOPAVO KLETI, PORAVNAVO VRTA DOPELJAVO ZEMLJE IN PESKA, POKLIČITE NAS.

567 East 200th St. - IV 1-7625

Prevedel MILE KLOPČIČ:

Opica in naočniki

Na starost opica je z vidom oslabela, a od ljudi je v uho vjela, da ni tako hudo, če pešajo oči, samo naočnike naj si dobi. Pol ducata si jih je priskrbela; na vse strani jih opica vrtil: na teme si jih da, na rep si jih naniže, zdaj ovohava jih, potem spet liže — učinka od nikoder nič. "Fej, trikrat fej, naj vzame ga hudič, bedaka, ki ljudem še kaj verjame: to o naočnikih laži so same; komu ničvedni le so v prid?" In takšna sta bridkost in jeza jo prevzeli, da treščila naočnike je v zid ter so se v tisoč kosčkov razleteli.

Na žalost pri ljudeh je prav tako: Ker ceniti ne zna, nevednež pač slabo, krivično o koristni stvari sodi; a če nevednež ta je izmed višjih kdo, jo še preganja vsepovski.

Delo F. S. Finžgarja

Ob pisateljevi osemdesetletnici

(Nadaljevanje s 7. strani)

ki ga je treba odpraviti: "Toda med ljudstvom in inteligenco ne sme biti prepada, temveč mora peljati most z ene strani na drugo. Jaz držim ta most, kolikor morem, in mislim, da ga nikakor ne smemo podreti. Največja umetnost je pisati za ljudstvo in inteligenco hkrati... Knjige, ki jih uživa ljudstvo in inteligenca z enakim veseljem, so najboljše, kar jih je kdaj človek napisal." (Izidor Cankar, Obiski, 26.)

Leta 1904 je Finžgar objavil roman "Iz modernega sveta," ki upodablja boj delavstva s kapitalističnim izkoriščanjem. Godi se v kraju, kjer je železarna, toda vladajo še primitivni odnosi med delavstvom, še zelo povezan z vasjo, in upravo, ki vidi v njih nezaščiten gmo. Ozadje romana je zgodovinsko točno. Spomladi istega leta se je vršila na Jesenicah velika stavka, s katero so delavci zahtevali skromno izboljšanje plače za dvanajsturno delo. Roman časov sovпада s Krekovo krščansko-socialno organizacijo delavstva. Finžgar je podal književno sliko delavskega boja in odprto pokazal simpatije do izkoriščanega razreda. Pisatelj ni videl v globino družbenega procesa, ki se je vršil z rastjo kapitalizma, marveč smatral za glavnega krivca vsega zla pokvarjenega nadzornika, ki je imel delavce za živali. Toda umetnik v Finžgarju je prerasel ideologa. V romanu so odkrito in pogumno slikane razmere, v katerih so živeli delavci, njihovi bedni domovi, nezadostna zdravstvena zaščita in razne oblike izkoriščanja. Finžgar nam je s tem ohranil sliko tedanjega stanja delavstva in njihovih zgodnjih organizacijskih oblik. Ko ravnatelj opazuje delavsko množico, se s strahom vprašuje: "... ali ni ta hrupna sila tako grozna, da lahko zamaje svet v tečajih?"

Dve leti kasneje je sledilo največje Finžgarjevo delo, roman "Pod svobodnim soncem" (1906—1907). Z rastočim imperializmom se je stopnjeval raznarodovalni pritisk na Slovence. Finžgarjev slavošpev boju starih Slovanov za svobodo je predstavljala pesnikov odgovor na pereče sodobno vprašanje. Snov je dajala možnost bogatega in slikovitega dogajanja. Pisatelj je porabil izsledke zgodovinske znanosti o naselitvi Slovanov, bizantinski državi in tatarskih plemenih. Dopolnil jo je s svojim talentom fabuliranja, ki se je prav v tem delu razvil do najširših meja. Ob romanu so se opajale cele generacije; ostal bo v slovenskem slovstvu kot naše veliko epično delo. Izmed vseh Finžgarjevih spisov je bil ta največkrat ponatisnjen in preveden v srbskohrvatski, češki in slovaški jezik.

Po obeh velikih tekstih se je vrnil Finžgar k povestim, črticam in noveli. Skladno s tem se je izpreminjal tudi njegov slog. Sedaj je natančnejši pri izbiri izraza in bolj skop v rabi jezika. Iz niza del izstopajo tenkočutne in skrbno napisane črtice (n. pr. Življenje in smrt Mohorjeve knjige, 1908. Nad petelina, 1910) ter spisi, ki so pomembni zaradi obravnavanega problema. Avtobiografski spomini "Student naj bo..." (1909—1910) so bil namenjeni srednješolcem. Finžgar ne veruje, da se stvari na svetu mnogo izpreminjajo: "... odkritosrčna duša prizna, da je pravzaprav vse, kakor je bilo. Samo obleka se kroji po modi, telega pod njo so taista" (Mentor 1909—10, 1). V "Dekli Ančki" (1913) je prikazal usodo kmečkega proletariata, ki si je mogel le z največjim naporom ustvarjati družino. Kot Cankar v "Hlapcu Jerneju," je risal Finžgar povezanost hlapca z domačijo, na kateri je služil, čeprav brez revolucionarnih kon-

sekvenc. Obenem je to delo monumentalna slika patriarhalnih kmečkih gruntov, kjer so bili posli člani družine (Finžgar jih opisuje v svetlih barvah) in trpljenja naše emigracije v Ameriki. Povest je izzvala proteste v katoliškem taboru zaradi piščevega sočutja z nezakonsko materjo. Kot že nekoč v "Stari in novi hiši," daje Finžgar drastično definicijo usode kajzarjev: "Kajža je kajža! Po svetu kaže vsem, ki se v njej rode."

Tik pred vojno sta nastali tudi kmečki igri "Naša kri," posvečena narodni usodi in kmečkemu pojmovanju grunta, in "Veriga."

Finžgar ni mogel ostati ravnodušen do pojava, kot je bila prva svetovna vojna. Izrazito antimilitaristično tendenco kažejo vsi njegovi spisi onih let: "Prorokovana," "Boji" in "Kronika gospoda Urbana." V vsa srea je legla še nikdar okušana groza, ki jo je župnik opredelil v razmišljanju o svojih faranih takole: "Nedolžni so, vsi, ki pojdejo odtod, nedolžni, ki ostanejo. Vsi brez krivde, pa bo tekla njih kri in bodo kapale njih solze zaradi tujih grehov" (Prerokovana, 1915).

Izmed spisov med obema vojnama se posebej dviga kmečka drama "Razvalina življenja" (1920). Finžgar se je povzpел z njo med one naše redke pisce, ki so dotlej pogledali s popolnim realizmom na slovenskega kmeta. Tridejanka obravnava kot osrednji problem pogubno silo alkoholizma na vasi. V nekaterih delih se je Finžgar približal ekspresionizmu, ki je tedaj vladal v delu naše književnosti, dokler se ni v "Makalonci" sredi nove vojne vrnil k neizbrpanemu viru, ki bo trajno ostal kot primer klene slovenske proze, k narodnim pripovedkam. Morda je bil tudi v tem spomin na pravljico o biseru v literaturi, ki ga je pisatelj nenehoma iskal in sedaj videl vtelesenega v izčiščenem ljudskem izročilu, morda zastrti krik proti tegobam sovražne okupacije.

Finžgarjevo delo je danes že prešlo v zakladnico slovenske književnosti. V zadnji dobi se je njeno težiče premaknilo v obrobne pokrajine, odkoder so izšli novi pisci. Finžgar je z Jusom Kozakom zadnji veliki pisatelj osrednje pokrajine, posebej še Gorenjske. Bil je epik, kakršnega med Jurčičem in Prežihovim Vorancem nismo imeli. Ni bil revolucionaren, kakor Cankar, toda z njegovim delom je prodirala slovenska knjiga v vas. Bil je ljudski pisatelj v dobrem pomenu te besede. Ohranil nam bo tvorno podobo naše zemlje in človeka svoje dobe v neštevilnih podrobnostih, ki jih bo čas zabrisal, ker se razmere izpreminjajo. Kot je bil izrazit epik, tvorec dejanja v leposlovju, so osnove njegovega pisateljevanja izrazito miselne, ker je neprestano zasledoval neko idejo, iskanje dobrega, lepega in pravičnega v človeku. Posebna Finžgarjeva zasluga je nega slovenskega knjižnega izraza. Njegove knjige so zakladnica čistega govora, ki sloni v celi svoji širini, ne le v izrazih, marveč v stavkih, na nepokvarjenem, bogatem kmečkem izražanju kot se ga poslužujejo danes Gorenjski le še v onih krajih, ki jih ni dosegla železnica, tovarna ali pokvaril tujski promet.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE ŽELIMO VSEMI!

MI VEDNO SKUSAMO NUDITI SIMPATETIČNO IN ZADOVOLJIVO POSLUGO KO SE DRUŽINA PREMINULEGA OBRNE DO NAS

Louis L. Ferfolia

LICENCIAN POGREBNIK
9116 Union Avenue
Michigan 1-7420

SVEC PHARMACY

LEKARNA

3790 EAST 116th ST. — VU 3-5143

Pridite po vaše lekarniške potrebščine k nam.

VSEM PRIJATELJEM, ODJEMALCEM IN ZNANCEM ZELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

ANTON ZELEZNIK

SLOVENSKA MLEKARNA

3298 West 58th St. MELrose 1-1857

Pri nas si tudi lahko nabavite razna zmrznjena jedila, kot purmane, kokiši in drugo perutnino, sadje in zelenjavo.

Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

STAN'S BEVERAGE SHOP

3801 East 131st Street

STAN RUSJAN, lastnik

NAJBOLJŠE PIVO V STEKLJENICAH - VINO - MEHKE PIJACE - GROCERIJSKE POTREBŠČINE CIGARETE IN SLAŠČICA

Se priporočamo rojakom v naklonjenost.

Vedno točna in zadovoljiva postrežba ter zmerne cene.

VSEM PRIJATELJEM, ODJEMALCEM IN ZNANCEM ZELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

JOHN ADAMS MARKET

3792 E. 116th Street

Fine grocerijske potrebščine, sadje in zelenjava. Cene zmerne in postrežba točna. — Se priporočamo. Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

KERN'S CAFE

231 East 156th Street

Kakor v preteklosti, tako bomo tudi v bodoče postregli svojim gostom s svežim pivom, prvovrstnim vinom in žganjem ter zokusnim prigrizkom. — Se toplo priporočamo v obisk.

MR. in MRS. JOSEPH KERN, lastnika
Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov želimo vsem!

LAKE SHORE POULTRY & EGG COMPANY

6717 St. Clair Ave. - EN 1-5134

Perutnina vseh vrst in najboljše kvalitete. Živa ali očiščena perutnina - sveža jajca - zmerne cene. VSEM PRIJATELJEM, ODJEMALCEM IN ZNANCEM ZELIMO VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

Za dobro velikonočno kosilo dobiš pri nas sveže meso in doma prekajene šunke, žolodce in klobase.

JOE'S MEATS

JOSEPH TISOVEC, lastnik

17701 GROVEWOOD AVE. - KE 1-2885

Najlepše velikonočne praznike želimo vsem našim odjemalcem in prijateljem!

